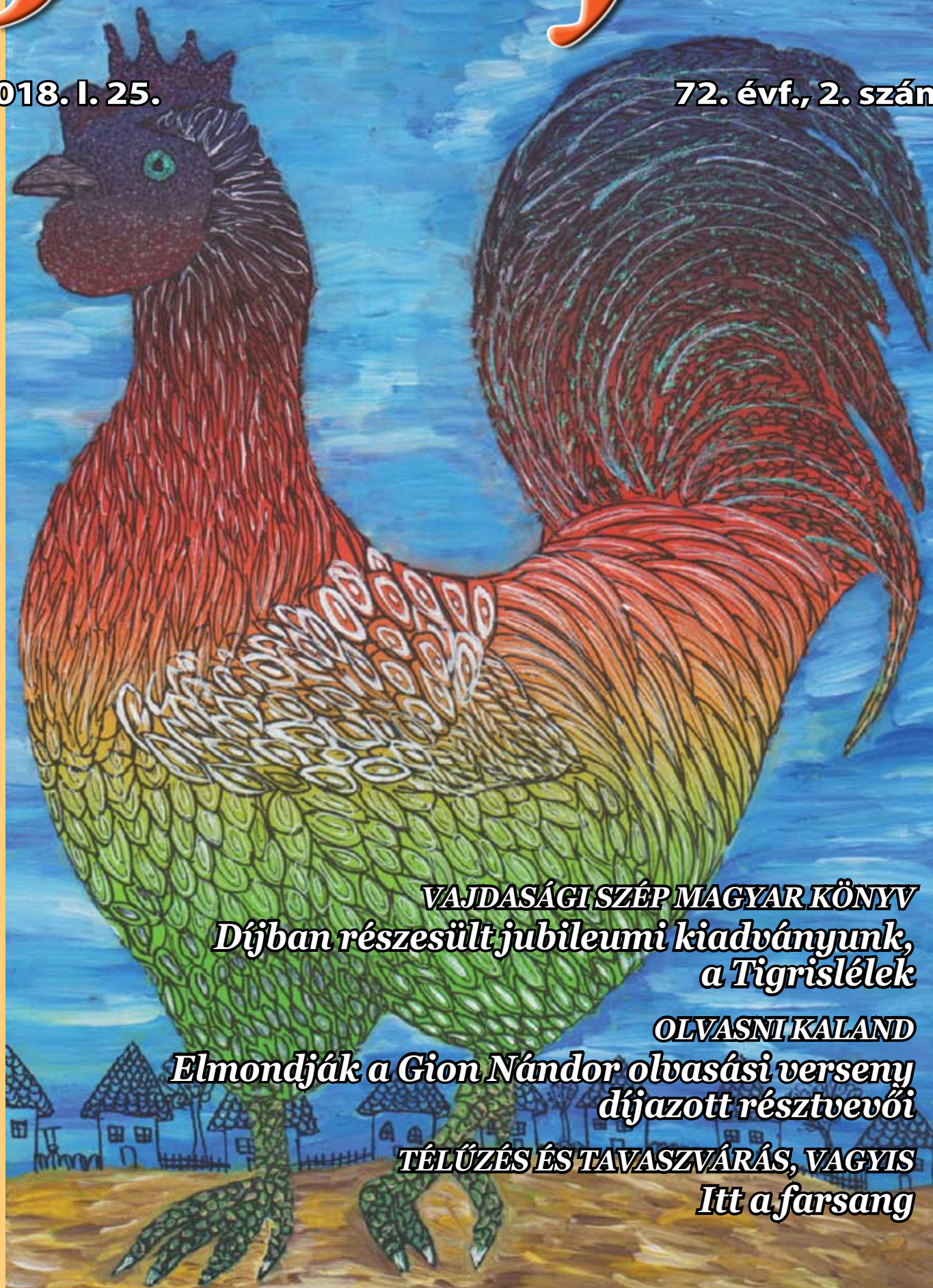

Jó Pajtás

2018. I. 25.

72. évf., 2. szám

Bencun Mia, EmArt Műhely, Szabadka

VAJDASÁGI SZÉP MAGYAR KÖNYV

***Díjban részesült jubileumi kiadványunk,
a Tigrislélek***

OLVASNI KALAND

***Elmondják a Gion Nándor olvasási verseny
díjazott résztvevői***

**TÉLÜZÉS ÉS TAVASZVÁRÁS, VAGYIS
Itt a farsang**

A JÓ PAJTÁS JUBILEUMI KIADVÁNYÁNAK SIKERE

Vajdaság legszebb könyvei között a Tigrislélek

Egy héttel ezelőtt azt ígértük, hogy következő számunkban bemutatjuk új kötetünket, a Jó Pajtás 70. évfordulójára kiadott Tigrislélek című novellaantológiát, nem sejtve, hogy időközben a kötet elnyeri a *Vajdasági Szép Magyar Könyv* címet tankönyvpótló kategóriában a *Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség* hagyományos pályázatán.

Mondani sem kell, hogy ez hatalmas örömet szerzett kis szerkesztőségünknek és minden barátjának, hiszen nemcsak révbé ért elképzelésünk, hogy hetvenedik évfordulónkon egy kötettel gazdagítjuk térségünk magyar nyelvű könyvkiadását, hanem azon túl – úgy tűnik –, az elképzelést sikeresen végre is hajtottuk. Tekintettel arra, hogy közös kiadványról van szó, a dicséret mindenképp az előkészítést végző **Forum Könyvkiadót**, valamint a nyomdai kivitelezést végrehajtó **Magyar Szó nyomdát** illeti. Köszönjük igyekezetüket!

Hálával tartozunk **dr. Hózsza Éva** egyetemi tanárnak, aki nem kis gonddal kiválasztotta a kötetbe kerülő csaknem negyven szerző egy-egy

novelláját, amivel a vajdasági magyar novella-irodalom egy sajátos képét varázsolja a kötet olvasói elé, **Sági Varga Kinga** kötet szerkesztőnek a gondos munkájáért, **Bicskei Anikónak** hangulatos rajzaiért, **Csernik Elődnek** a műszaki szerkesztésért.

Emlékeztetnénk, hogy a Jó Pajtás szerkesztősége 2013-ban Ezüsttulpán címmel ötven költő több mint kétszáz versét adta közre a vajdasági magyar költéssel ismerkedőknek. Hasonló céllal született a Tigrislélek, de a költészet helyett prózából válogatott.

Dr. Hózsza Éva szavai szerint más, máskor, más helyzetben más szövegeket válogatna a kötetbe, ám az általa választott szövegek minden bizonnyal további olvasói válogatásra ösztönöznek. A kötet erényei között még nem említettük azt, hogy egyfajta kronológiát tartalmaz, azaz Milkó Izidortól, Papp Dánieltől, Kosztolányi Dezsőtől kezdődően a legfiatalabb írókig, mint pl. Bencsik Orsolya, Fehér Miklós, Csik Mónika, nyomon követhetjük térségünk novellairodalmának változását, módosulását, fejlődését.

A kötetet tehát ajánljuk mindazok figyelmébe, akik egy tetszetős, igényes kötet által betekintést szeretnének nyerni a vajdasági magyar novellairodalom változatosságába, akik prózamondó versenyre keresnek megfelelő szöveget, vagy egyszerűen csak OLVASNI szeretnének.

Legyen ez a könyv közös olvasmányunk!

N-a

Weöres Sándor

Kis versek a szélről

I.

*Tekereg a szél,
Kanyarog a szél,
Didereg az eper-ág:
Mit üzen a tél?*

II.

*Fuj a szél, fuj a szél,
De morog a szél.
Apró ez a szoba,
Mégis belefér.*

III.

*Széles világba
Fut a szél magába,
Nyakában a lába,
Sosem érsz nyomába.*

Hol kapható?

A kétszáz oldalas Tigrislélek 400 dináros áron (plusz postaköltség) megrendelhető lapterjesztőnknel a 021/557-304-es, vagy a 021/557-244-es telefonszámon és a plasman@magyarszo.rs e-mail-címen.

A NYERTES ÉLMÉNYBESZÁMOLÓJA

Frank Márton: Páratlanok

Az elmúlt félévben örömmel sorsoltuk ki a magyarországi CICE-ARÓ Könyvstúdió Kft. könyvújdonságát, Frank Márton új könyvét, a Páratlanok első részét. Az egészen friss kiadványt Királyhalomra és Magyarkanizsára küldtük, mintegy karácsonyi ajándékként. A két nyertes nemcsak megköszönte az ajándékkönyvet, hanem Zsóka összefoglalta olvasási élményét. Íme, sorait, gondolatait megosztjuk veletek:

„Ez a könyv tizenhárom 13 éves fiúról, és kalandjaikról szól. A „TESZT” megírása után elrabolják őket, és mikor felébrednek, egy tisztán találják magukat, elzárva a külvilágtól. Az őket körülvevő erdőt vadállatok lakják, egymás nyelvét nem értik, éhesek és fáznak. Hogyan juthatnának haza?

A könyv főszereplője egy francia fiú, Gerard Montes, ő mindnyájuk közül talán a legkülönlegesebb. Miután megöli a farkasok vezetőjét, ő maga lesz a Salmandorok királya. A farkasok minden éjjel hívják őt, mígnem egy baleset által eljut hozzájuk. Nagyon megszereti Forsant, az

ő védelmezőjét, de vissza kell mennie társaihoz, hogy emberek közé vesse őket. Végül sok nehézség után sikerül megszerezniük egy repülőt, amivel hazajuthatnak.

Kedvenc részem az volt, amikor Gerard elkerült a farkasokhoz, és Forsan hátán bejárta birodalmát.

Nagyon tetszik a könyv, megérte elolvasni!”

Nagygyörgy Zsóka, 7. osztály, Petőfi Sándor iskola, Királyhalom

Így telt a szünidő!

Erdélyi Pataki Lára, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Mindig egy új világ nyílik meg, amikor egy írásba belemélyedünk. Szerintem olvasni kaland! Tudják ezt az óbecsei Samu Mihály iskola díjazott tanulói: a hetedikes **Brasnyó Márk**, **Mester Imre** és a nyolcadikos **Szerda Adrián**, valamint magyartanárnőjük, **Józsa Zsuzsanna** is.

A hetedikeseknek, nyolcadikosoknak több könyvet kellett elolvasni. Karl May: Az Ezüst-tó kincse, Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember, Gion Nándor: Sortűz egy fekete bivalyért, Ignác Rózsa: Torockói gyász, Rejtő Jenő: Piszkos Fred, a kapitány, Beczássy Judit: Egyszer vagyok fiatal, Szabó Magda: Abigél.

A fiúkat arról kérdeztem, mikor szerették meg az olvasást, és miért jelentkeztek a versenyre.

Márk: A tanárnő kérdezte, ki szeretne menni az olvasási versenyre, hát jelentkeztem. Mivel tavaly is szép eredményt értem el a táborban, úgy gondoltam, megpróbálom az idén is. Valójában tavaly szerettem meg az olvasást, a siker arra ösztönözött, hogy idén is versenyezzek. Mivel csoportverseny volt, beosztottuk, ki melyiket olvassa el. Így három könyvet kellett elolvasnunk. Nekem az Abigél tetszett legjobban, meg Gárdonyi Gézát is kedvelem, főleg az Egri csillagokat, amit most olvasok. Valójában a tavalyi sikerem motivált, hogy újra ott legyek a versenyen.

Imre: Igazából én is tavaly szerettem meg az olvasást, mivel a nyáron a táborban második lettem. Kiskoromban anyukám is sokat olvasott nekem, és már akkor megszerettem a könyveket. Főleg a kalandosakat kedvelem, tetszett az Ezüst-tó kincse, a Sortűz egy fekete bivalyért, de legjobban a Piszkos Fred, a kapi-

Olvasni kaland

Elmondják a Gion Nándor olvasási verseny díjazott résztvevői

tány tetszett. Sokat nevettem Rejtő Jenő könyvét olvasva, már az elejétől kezdve izgalmas, a szereplők leírásán, tetteiken jókat derültem... A versenyen tesztet kellett kitölteni, melyet közösen beszéltünk meg. Azt hiszem, ezután még többet olvasok majd.

Adrián: A nyári táborban tavaly harmadik lettem, s azt hiszem, ez is kihatással volt arra, hogy idén újra ott voltam a versenyen. Érdekes foglalkozások voltak a táborban. Sok mindent megtanultam ott, s abból volt a vetélkedő. Mivel díjat kaptam, ez ösztönzőleg hatott rám, s ezért jelentkeztem a versenyre. S megszerettem az olvasást. Kedvenc könyvem a Pál utcai fiúk, Petőfi összes költeményeit is szoktam olvasni, meg a Jó Pajtást is. A tatám, aki sokat olvas, mindig azt mondja, aki sokat olvas, az okosabb lesz... Én is így vagyok, olyan sok mindent megtanultam a Jó Pajtást olvasva, amit eddig nem tudtam. A ver-

senyre a Torockói gyászt és A láthatatlan embert is elolvastam, s tetszett. Meg az Egri csillagok is.

Itt van a tanárnő is, aki együtt örül tanítványaival a sikernek:

– Eddig mindig részt vettünk a Gion Nándor olvasási versenyen, s mondhatom, sok szép eredményt értünk el a nyolc év alatt. Mindig decemberben tartják ezt a versenyt, s a szervezők összes kijelölik a nekik szánt olvasmányokat, így van idejük a tanulóknak elolvasni. Miután a tanítványaim elolvassák a megadott könyveket, a szervezőktől kapunk tesztet, amelyeket közösen oldunk meg. A versenyen aztán új tesztet is kapnak. Mivel csoportmunka, így nem kell mindenkinek minden megadott könyvet elolvasni. Nagyon jól érezték magukat tavaly is a táborban, idén is alig várják, hogy újra ott legyenek. A tábor július végén lesz az újvidéki Apáczai fiúkollégiumban – mondta a tanárnő.

Koncz Erzsébet

„A könyvek szeretete különleges szenvedély. Nemes kíváncsiság, tudásszomj, a szépség utáni vágy és öröm. Ebben az érzésben sok minden benne van: a könyvet szeretjük forrón és gyöngéden, mint szüleinket, boldogan, fölszabadultan és odaadóan, mint a barátainkat, szenvedélyesen, vagy sóvárogva, mint ifjúságunk első szerelmét: de szeretetjük csöndben, ésszerűen, mint a szellem mindennapi szükségletét... ez nem velünk született adottság. Ezt a fajta „szerelmet”, szeretetet, vonzalmat ki kell alakítani, fejleszteni kell, hogy éljen bennünk, váljon létszükségletünké a könyv szeretete, az olvasás, hogy jobban megismerjük a valóságot, a múltat, az emberi értékeket...” (Dr. Csáky S. Piroksa nyugalmazott egyetemi tanár)

ÉLET AZ ISKOLÁN TÚL

Baktériumtenyésztés és egyéb csodák

Természettudományok a Bolyai téli táborában

Januárban 3-ától 7-éig részt vehettem a zentai Bolyai Tehetséggondozó Gimnáziumban megrendezett téli táborban, melynek idei témája a Jín és a Jang volt. Én a természettudományi táborba jelentkeztem, ahol megismerkedtem a fizikával, kémiával, biológiával, matematikával és az informatikával.

Kedvencem a biológia- és a kémiaóra volt. Biológián megtanultuk kezelni a mikroszkópot, és ennek segítségével megvizsgálhattunk néhány preparátumot. Az óra második felében baktériumokat tenyésztünk Petri-csészékben. Kémián különböző kísérleteket láthattunk és csináltunk. Kedvenc kísérletem a „vihár a kémcsőben”. Informatikaórán a programozás alapjait tanultuk meg és weboldalt is szerkesztettünk.

Esténként szórakoztató programokat szerveztek a tanárok: szerdán ismerkedés, csütörtökön kvíz, pénteken babgyűjtés (harmadik helyezettek lettünk) és szombaton Hagyományápoló tojásdobálás (második helyezés) volt. Itt az volt a lényeg, hogy a tojásokat le kellett dobnunk a

2. emeletről úgy, hogy ne törjenek össze. Ha megoldottunk egy feladatot, akkor eszközöket kaptunk, melyekkel megvédhettük a nyers tojást a töréstől. Ezekhez a játékokhoz csapatokra osztottak bennünket, ezáltal ismerkedtünk is.

Nagyon élveztem a tábort, jó volt a társaság, ajánlom mindenkinek!

Nagygyörgy Zsóka, 7. osztály, Petőfi Sándor iskola, Királyhalom

Mindkét felvétel kémiaórán készült, amikor Szórád Endre tanár úrral kísérleteztünk

PISA-FELMÉRÉS ÁPRILISBAN

Mekkora a valós tudás?

Áprilisban kezdődik a 15 éves diákok, vagyis a többségében középiskolai első osztályos diákok tudásfelmérése. A PISA-felmérés mintegy másfél hónapig tart majd, és az olvasási készséget, az alkalmazott matematikai, az alkalmazott természettudományi és a pénzügyi műveltséget vetik vizsgálat alá. A felmérés megmutatja, hogy a nemzetközi kutatásban résztvevő országok között Szerbia milyen szinten van.

A szerbiai oktatási minisztérium adatai szerint a PISA-felmérés április 10-én kezdődik és másfél hónapig tart. A felmérésben 222 iskola mintegy 8000 tanulója vesz részt.

Országunk 2001 óta vesz részt ebben a nemzetközi tudásfelmérésben, amit háromévente szerveznek meg. A legutóbbi, 2015. évi tesztelés a szerbiai diákok nélkül zajlott le, azt megelőzően, 2012-ben pedig Szerbia a 65 ország között a 43. helyen végzett.

Nyolcadikosok figyelmébe!

Beszerezhetők a kísérettségi feladatgyűjtemények

Második félév kezdetén forgalomba kerültek a nyolcadikosok A érettségi feladatgyűjteményei anyanyelvből, matematikából, valamint a kombinált teszt anyagával. A kiadványok a Prosvetni pregled könyvesboltjaiban, és más könyvesboltokban egyaránt kaphatók.

A feladatgyűjtemény nagy segítséget nyújt a kísérettségire készülő nyolcadikosoknak, hiszen a gyakorlófüzetek hasonló feladatokat tartalmaznak, mint amilyenek a júniusi vizsgakérdések lesznek.

Mindhárom feladatgyűjtemény 450 feladatot tartalmaz, egyötöde új feladat a múlt évhez képest. A feladatok továbbra is alap-, közép- és haladó szintűek. A feladatgyűjtemény a nemzeti kisebbségek nyelvén is beszerezhető. Az ár változatlanul 670 dinár: az anyanyelv és irodalom feladatgyűjtemény 300 dinár, a matematikai feladatgyűjtemény 190, a kombinált tesztet tartalmazó feladatgyűjtemény ára pedig 180 dinár. Az előző évi feladatgyűjtemény is elérhető azok számára, akik abból is szeretnének gyakorolni, annak ára 200 dinár. Az Oktatás és Nevelés Minőségét Értékelő Intézet által készített kiadvány végén a feladatok megoldáskulcsa is megtalálható. Ami az idei kísérettségít illeti, még egy újdonságra számíthatnak a nyolcadikosok: változott a teszték értékelése és pontszámítása.

Új év, új fogadalmak

A kis és nagy tervekről az óbecsei Petőfi Sándor iskola diákjaival beszélgettünk

Év elején bevett szokás fogadalmat tenni, kitűzni egy célt, amit mindenképp meg akarunk valósítani az adott évben. A gyakori fogadalmak közé tartoznak a fogyással, utazással, munkával, tanulással kapcsolatos tervek: idén mindenképpen lefogyok, többet leszek kint a természetben, kevesebbet számítógépezem, leszokom a cigiről, helyesen táplálkozom, többet tanulok...

Az én fogadalmam, hogy a helyes táplálkozás mellett több időt töltök kint a természetben: itt Óbecsén az Erdőtelepítők parkjában a hatalmas, ötven-, hatvanéves fenyőfák alatt, a nemrég kialakított szép sétányokon kellemes a séta, a gyaloglás. Mindennap ellátogatok oda, ugyanis olvastam, hogy a fenyőerdőben nagyon jó tartózkodni, ott jobb a levegő. Sok fiataalt szoktam látni: futnak, gyalognak, sétálnak. Aztán lesétálok a Tisza-partra... A könyvtárat is többször látogatom meg.

Az óbecsei Petőfi Sándor iskolában vajon tesznek-e év elején fogadalmat? Milyen tervekkel kezdik az új esztendőt? **Szűcs Budai Engelbert** magyartanár tanítványai: a hatodikos **Boja Bernadetta**, **Szloboda Gabriella**, **Csikota Annamária**, az ötödikes **Pekár Diana**, a hetedikos **Pesti Erik**, **Hadnagy Zsombor**, a nyolcadikos **Szemendri Tamás** és **Fenyvesi Zénó** mesélt erről.

Bernadetta elhatározta, hogy hétvégeken majd fut, ha nem is az Erdőtelepítők parkjában. Meg megtanul szerbül:

– Anyukám jól tud szerbül, ugyanis a szerb tatjától még kis korában jól megtanulta e nyelvet. Nagyon fontos, hogy jól tudjak szerbül, hogy ha megyek a városba valahova, tudjak beszélni, mert ott majdnem mindenhol szerbül kell megszólalni. Meg az iskolában is jobb osztályzatom lesz...A futást is célul tűztem ki, ugyanis szeretnék majd a futóversenyen szép eredményt elérni.

Gabriella a hétvégeket tanulással fogja tölteni.

– Majd elhívom a barátnőmet hétvégeken, hogy tanuljunk a történelmet, földrajzot. Társa-

ságban könnyebben megy a tanulás. Mivel szeretek táncolni, elterveztem, hogy beiratkozom a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör moderntánc-csoportjába.

Nagyon sok szép eredményt ért el a moderntánc-csoport, nem is csoda, hogy Annamária is újra táncolni fog.

– Komoly terveim vannak – magyarázza –, mivel kiskoromban jártam modern táncra, elhatároztam, hogy idén ismét táncolni fogok. Szeretek táncolni, versenyekre menni, szép eredményeket elérni. Meg szeretnék segíteni az embereken.

Diana a félévi osztályzatain szeretne javítani.

– Mivel félévkor jeles tanuló voltam, most majd többet tanulok, hogy kitűnő legyek, mint alsóban. Németül is tanulok, ugyanis a mamámék, körösztyanámék Németországban élnek, s szeretném, hogy ha kimegyünk hozzájuk, tudjak majd beszélni németül. Tőlük sokat megtanultam már, a Facebookon és a Messengeren keresztül levelezünk.

Óbecsén az úszásnak már hagyománya van, nem is csoda, hogy Erik is jó úszó, s neki is komoly terve vannak.

– Én már ötéves korom óta járok a sportközpontba úszni – emlékezik vissza. – Szilágyi Csaba unokatestvérem, s ő a példaképem is. Szeretek úszni, s már nagyon sok érmem, serlegem van. Csak tavaly 12 aranyat gyűjtöttem össze Zomborban, Adán, a Tiszán. Idén is szeretnék

szép eredményeket elérni, mert tervem, hogy én is olyan jó úszó legyek, mint Csaba.

Zsombor szeret számítógépezni, elhatározta azonban, hogy az idén kevesebbet ül gép elé.

– Nekem az a tervem, hogy idén kevesebbet számítógépezek. Igaz, sok jó dolgot is megtanultam a játékok mellett, például a kutatásokról is sokat olvastam. A másik nagy fogadalmam, hogy kijavítom ötösrre a bigit meg a rajzot.

Tamás kitűnő szavaló, Szabadkán a Himmusz és a Szózat szavalóversenyen második lett. Hogy mik a tervei?

– A szünetidőben Zentán a Bolyai Tehetség-gondozó Gimnáziumban már megismerkedtem a tanárokkal, s nagy tervem van. Ősre oda szeretnék iratkozni. Februárban megyek az előkészületekre. Hogy mi leszek, ha nagy leszek? A természettudományok érdekelnek. Azért a szavalásról sem mondom le. Biztosan ott leszek jövőre a KMV-n.

Zénó neve se ismeretlen a Jó Pajtás olvasói előtt. A Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör néptánc-csoportjaiban, a Csiperkében, a Kiscimborában táncol, énekel.

– Most megfogadtam, hogy kijavítom a kémia és a matek jegyeket ötösrre. Tervem, hogy szinkritűnő legyek, ugyanis ez elengedhetetlen a kiszemelt középiskolába való beiratkozáshoz. Valószínű, hogy őszre Békéscsabára megyek a néptánc szakra. Tervbe vettem azt is, hogy idén sportolni fogok.

Koncz Erzsébet

*Minden új év csak egy újabb lépés
Utadon mit jársz a Földön,
Kísérjen öröm, és ne legyen kísértés,
Láss át a jövőt még takaró ködön!
Keresd, kutasd, hogy mi is a te célod,
s az utazásod élvezd végig közben,
ne csak kívüllátlóként, teljesen legyél ott!
Lelked hadd fűrődjön a tiszta, néma csöndben!
Álmaidat váltsd fényesen valóra,
Használd hozzá élő képzeleted!
Legyen boldog minden megélt perc, s óra...
Ha utadon majd szeretet vezérel,
meglásd, a célhoz könnyen, repülve érsz el!*

Aranyosi Ervin

Miénk a város!

A diákok nemcsak magukért versenyeztek, hanem a közösségükért, hiszen a verseny üzenete épp az, hogy a közösség minden tagja tehet annak gyarapodásáért

Ötödik alkalommal rendezte meg Magyarország Miniszterelnökségének Nemzetpolitikai Államtitkársága a *Miénk a város!* elnevezésű versenyt, melynek tekintélyes számú vajdasági résztvevője volt. A diákok a négy héten át tartó versenyen különböző feladatokat oldottak meg a szüleik, tanítóik segítségével. Az első félév végén Törökkanizsán és Hajdújárason adták át az ajándékokat a díjazottaknak.

– A versenyen évről évre növekszik a vajdaságiak száma. Ez egy online játék, elsősorban a magyarsággal kapcsolatos kérdésekkel foglalkoznak a gyerekek, valamint idén a saját településüket is be kellett mutatni. Ezenkívül érdekes kérdések voltak a magyar mese világból és Mátyás királyról. A több mint 200 versenyző közül 97 jutalom jutott a vajdasági gyerekeknek, akik szinte az egész tartomány területéről kiveték részüket a játékos tanulásból.

Az előző években csodasarkot lehetett nyerni, ezúttal pedig képességfejlesztő füzetet Mátyás királyról. Ezenkívül háromhavi előfizetést az egyik meseportálra, amit a gyerekek meg tudnak osztani a társaikkal, ami szintén a játék célja.

Díjátadás Hajdújárason...

... és a díjazottak Törökkanizsán

– Sok diákunk versenyzett, és sokan nyertek is. A környező iskolákhoz képest itt jelentősebb volt a részvétel. Évek óta részt veszünk nagy örömmel és lelkesedéssel – mondta **Szűcs Anna**, a hajdújárasi Petőfi Sándor Általános Iskola igazgatója.

A diákok a versenyen nemcsak magukért versenyeztek, hanem a közösségükért is, hiszen a verseny üzenete az, hogy a közösség minden tagja tehet annak gyarapodásáért. A díjazottak pontszámaiktól függően mesekártyát kaptak, így ingyenesen hozzáférhetnek a BOOKR Kids olvasmányaihoz, anyagaihoz három hónapon keresztül.

Díjat vett át **Erdélyi Zamúr, Rozsnyik Attila, Kiss László, Pandurov Lola, Szabó Dalma, Bödő Balázs, Szekeres Emília, Komenda Natália, Bajusz Petra, Szalai Patrik, Kiss Katarina, Nagy György Kornél, Bodó Lilien, Sziveri Luna és Orcsity Noémi.**

A gyerekek örömmel versenyeztek, komolyan vették a feladatokat.

– Nagyon tetszett a verseny. A legjobban az tetszett, amikor képregényt kellett rajzolni, én arról rajzoltam, hogy Mátyás királlyal töltök egy egész hétvégét – mondta lapunknak Erdélyi Zamúr, a Napraforgó Óvoda egyik nyertese.

(sorsi)

A muzslyai nyolcadikosok nagylelkűsége

Ki gondolná, hogy egy osztálynyi kamaszt — pontosan huszonegy végzős nyolcadikost — megérint az osztályfőnök meséje egy kicsike, törpe osztályról, egy összevont tagozatról...

Mert a történet azzal kezdődött, hogy **Molnár Attila** az MNT beiskolázási csomagjait ment átadni három nezsényi kisdíáknak. Aztán Muzslyán az osztályának, a 8. 4-nek is mesélt a három lánykáról. Hozzáfűzte, hogy egykori diákja, **Juhász Dániel** mennyire megállja a helyét, három osztályt istápol egyszerre, egy tanteremben.

A nyolcadikosokat gondolkodásra készítették az elhangzottak, és tervezgetni kezdték, hogyan tudnák meglátogatni a nezsényieket. Közben azt is kiötlötték, hogy csomagokat készítenek, négy lányosat meg ugyanannyi fiúsat, hogy örömet szerezzenek a nezsényi társaiknak. Könyveket, füzeteket, ceruzát, tollat, hegyezőt, esőköpenyt, tolltartót, meg némi édességet gyűjtöttek össze, és cipősdobozokba csomagolták.

Azután két autóval nekivágtak a mintegy 40 kilométeres útnak. A „küldetésre” öt diák jutott el, valamint **Molnár Attila** osztályfőnök, **Csiszár Krisztina** fizika szakos tanárnő és két újságíró. Az előző éjjeli köd (jég) mázassá tette az utat, de azt talán csak a sofőrök érezték, az utasaik ugyanis jókat nevetgeltek.

A kis csapatnak szívélyes fogadtatásban volt része. A vendéglátók alkalmi műsorral, finom kiflivel, szörppel várták a vendégeket.

Juhász Dániel tanító bácsitól megtudtuk, hogy a nezsényi Stefanovic Testvérek Általános Iskolának 109 diákja van, ebből 8-an tanulnak magyar nyelven az összevont alsós tagozaton. Ötödik osztálytól a magyar ajkú diákok is a szerb tannyelvű osztályba járnak, ekkor anyanyelvűpolásra iratkozhatnak, és választható tantárgyként tanulják tovább a magyart. Ám sajnos egyre kevesebben döntenek így.

KKO

Gyertek hozzánk vendégségbe!

A budapesti Deák Ferenc Könyvtár által tavaly kiírt Gyertek hozzánk vendégségbe! című rajzpályázaton Gabrić Tímea III. helyezést ért el, a könyvtár Üdvözlettel itthonról című fotópályázatán pedig Szakáll Hargita különdíjat nyert. Oklevelet és könyvet kaptak ajándékba, amit utólag vehettek át.

A J. J. Zmaj iskola 4. c osztályának tudósítói

A képen (bal oldalt) Tímea és Hargita

Araszolok a ranglétrán

A ranglétrára és annak fokaira gondolva nekem a különböző éleztakaszaim, a megjárt állomások jutnak eszembe. A szó hallatán azonban, hogy állomás, még sok minden eszünkbe juthat. Léteznek vasútállomások, buszállomások és ugyanígy az életünknek is vannak állomásai.

Sokan első állomásnak az óvodába vagy az iskolába járást helyeznek. Azonban így ez nem lenne helyes. Mikor erről megkérdezzük szüleinket, ők valószínűleg mással kezdik a felsorolást. Minden embernek van egy olyan éleztakasz, amire nem emlékszik. Ebben az életkori szakaszunkban sajátítottuk el életünk alapjait. Ezek között ott van a járás megtanulása, mivel mászni nem igazán kellett megtanulni. Ekkor tanultuk meg szókincsünk alapvető szavait. Sokan óvodás korukra megtanulnak olvasni és számolni is, de ez csak a gyerekek kis része. Számolni nagyon hamar megtanultam, és alapszinten olvasni is tudtam még iskoláskorom előtt. Mikor óvodába kezdtünk járni, sok új személlyel találkoztunk. Valójában itt kezdtünk el önállóbbak lenni, aminek később nagy hasznát vettük. Az utcabeli barátainkon kívül sok új baráttra tettünk szert.

Én mindig is szerettem óvodában lenni, mivel sok új dolgot megtanultam. Emlékszem, a többi közt azt is az óvodának köszönhetem, hogy focizás közben legtöbbször azóta is kapus vagyok. Senki sem szeretett rajtam kívül a kapuban állni, így hát én álltam be védeni. Ha nem volt labdánk, mindig szerettük a nagyokat nézni, ahogyan ők fociznak.

Két, gyorsan eltelt év múlva megkezdtük az első osztályt. Az osztálytársainkat nem kellett megismerni, mivel az óvodából ismertük egymást. Más volt, mint az ovi! Négy új tanárral ismerkedtünk meg, az órákról nem is beszélve.

Második lehettem, mikor anyu megengedte, hogy focira járhassak.

Második edzésem óta kapus vagyok. Pár évig a cserepadon ültem, valószínűleg a nem túl fényes teljesítményem miatt.

Negyedik lettem, amikor a parókián többek között nekem is lehetőségem adódott zongoraórára járni. Az elsők között jelentkeztem, édesanyám javaslatára. 15-en kezdtünk el a fekete-fehér billentyűk ütögetésének tudományát, de mindössze 11-en maradtunk az első év végére.

Az iskolához visszatérve: eléggé féltam az ötödik osztálytól. Hozzá voltunk szokva, hogy amikor szünetre mentünk, a kisebbek mindig elkiabálták magukat: "Jönnek a nagyok!" (Ezek voltunk mi!) Tudtuk, hogy a következő évben nem fog ilyen történni, mert ott mi leszünk a kicsik. Félelmemhez az is sokat hozzásegített, hogy a nagyobbak mindig mondták, hogy milyen siralmas jegyeket kaptak biológiából, földrajzból... Alig mertem elmenni a tanévnyitóra!

Az első hét után azonban hirtelen elszállt a félelmem. Igaz, hogy a tanárok különbözőek voltak, mégis nagyon szimpatikusnak tűntek. Ez addig volt így, míg be nem fejeztük az első tananyagok átvételét. Megkezdtük a feleléseket. Feleléskor megkezdtük a vécére járkálást, hogy kimaradjunk a számonkérésből. Emlékszem, az első félévben nem is volt ötösnél gyengébb osztályzatom. Amiből csak lehetett, elkezdtem emelt szintű oktatásra járni. A versenyekről mindenhol diplomával tértem haza.

Így ért véget „az első” osztály a nagyok között.

A hatodik osztály már valamivel nehezebb volt, itt csak 1-2 oklevelet érdemeltem ki, de itt is szinte csak ötöseim voltak, kivéve szerb nyelvből (eleinte).

Ahogy elérkeztem a hetedik osztályba, visszagondolva az első óvodás napjaimra, meg voltam elégedve magammal. A focimeccseken bekerültem a kezdő csapatba, mivel a kezdő kapus középiskolás lett. Sok dicséretet kapok az edzőmtől, ami rengeteg erőt ad, hogy jobban teljesítsek.

A zongorázást sem hagytam abba, továbbra is fejlődök. Az iskolában kissé gyengén kezdtem, de összeszedtem magam, és újra jó jegyeket kapok. A bajnoksági focimeccsek értek véget, győzelemmel fejeztünk. Ed-digi „életállomásaim” ezzel véget érnek, de már izgatottan várom, hogy a sors milyeneket szán még nekem.

Csikós Gergely, 7. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Téli történet

Egy téli napon elmentünk a családdal szánkózni. A kutyám, Mézes húzta a szánkóinkat. Mikor odaértünk egy fenyőfához, felfordult a szánkóm. Beleestem a hóba, nagyon hideg volt. Apáék és a Mézes nem vették észre, hogy leestem a szánkóról. Szerencsére a testvérem ezt látta, és szólt a többieknek. Nagyot nevtünk és egy jót hógolyóztunk.

Varga Polyák Ákos, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Egy estém otthon

A péntek este a kedvenc estém. Otthon az egész család. Míg a testvérem apa hátán autózik, addig én anyával elvonulok barkácsolni. Apa végül azt szokta mondani Lorennak, hogy elég a masszírozásból, és akkor tényleg elég.

Néha megnézzük egy-egy rajzfilmet, míg el nem kezdődik a foci közvetítése. Lorennak tetszik, de nekem már a fejem tetején jön ki. Anya készíti az ízletes vacsorát. Addig autózunk a Lorennal.

– Gyere, Loren beparkoljuk a kocsikat!

– Nem – dacoskodik. – Én!

Míg nincs kész a vacsi, addig az autózáson kívül párnákat dobál rám. Ezúttal ez tetszik neki, nevet is. Vacsoráztunk, apu elővesz egy csomag tökmagot.

– Jé! Tökmagozunk! – kiabálom vidáman.

– Pont elkezdődött a Fölszállott a páva is!

Szurkolunk a csapatoknak. Loren nagyokat pislog, álmos.

– Ó, ne, kiesett a legjobb csapat! – bánkódom.

Loren elaludt, vártam, hogy anyával megint barkácsoljunk.

– Készítünk valamit? – kérdem.

– De késő van.

– Anya, csak egyet!

– Nem! Sipirc az ágyba!

– Jó!

Nagyon várom a jövő pénteket.

Csoma Laura, 4. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

Kedvenc háziállatom (képzelt riport)

Az én házi kedvencem a cicám, Ciculi. Elmentem hozzá, és kérdezgettem az életéről.

– Szia, Ciculi – mondtam.

– Szia, gazdi!

– Idáig még nem kérdeztelek a kiscica korodról, most szeretném ezt bepótolni.

– Szívesen válaszolok.

– Akkor az első kérdésem az lenne, hogy milyen körülmények közt születél, és hány testvéred volt.

– Hát... egy fa mellett, zord, hideg időben születtem öt testvéremmel. Emlékszem, két fivérem meghalt a hidegtől, így csak négyen maradtunk. Az édesanyámat kéthónapos koromban elütötte egy autó, és magunkra maradtunk. Egy nővéremet megtalálta az Ember (rettegett szó a vadállatok közt) és elvitte. Aztán soha többé nem láttuk. Elhatároztuk, hogy útnak indulunk eleségért. Ahogy mentünk, találkoztunk egy vadással és a kutyájával. A kutya elkezdett üldözni, és szét kellett válnunk, hogy ne bírjon megölni. Kerestem a testvéreimet, de nem leltem rájuk. Egyedül folytattam az utamat. Megtanultam vadászni, elszökni az eső és a kutyák elől. Elbújni, amikor esik a hó, és még sorolhatnám.

– Szóval mozgalmas életed volt.

– Igen, de még koránt sincs vége. Ahogy futottam és fára másztam, egyre izmosabb, nagyobb lettem. Jött lassan az első szerelmem. Kecses, vad, nagy és nyurga volt. Szelíd, de ugyanakkor goromba és dacos.

Kedvenc játékunk

Milkovics Dominik, 3. osztály, Petőfi Sándor iskola, Hajdújárás

– Egyszóval elbűvölt, ugye?
 – Igen, maga volt a tökély. Csak dadogtam, amikor megszólított. Egyszer elvitt egy vadászatra, s akkor kiderült, hogy ő is szerelmes belém. Azt hittem, hogy repülök. De aztán eltűnt örökre.
 – Szomorú voltál?
 – Igen, nagyon. De amilyen gyorsan jött, olyan gyorsan ment. Elmúlt a szomorúság, a szerelem, helyette üresség lett. Nem éreztem semmit. Aztán rám találtál. Imádtam azokat a szalonna darabokat, amiket azért dobáltál, hogy megszeldíts. Sikertől is. Azóta hűséges vagyok hozzád.
 – Igen, ezt én is nagyon jól tudom. Köszönöm a válaszaidat.
 – Szívesen, máskor is.
 Sajnálom, hogy Ciculi ilyen tragédiákon ment át, ezekről eddig nem tudtam.

Cserevics Szintia, 6. osztály, Október 18. iskola, Zentagunaras

Téli sportok

A téli sportról először mindenkinek a síelés jut az eszébe, hiszen ilyenkor ez a legkedveltebb és a legnagyobb szabadságot biztosító sport, amely a test majdnem minden izmát egyenletesen megmozgatja. Továbbá nagyon kellemes a hóval borított hegyekbe ellátogatni és hegyi túrázás alatt élvezni a hófedte fenyők adta élményt. Ilyenkor csodálatos, lenyűgöző a tájkép: a hóval fedett hegyek és az óriási fenyők látványa lenyűgöz bennünket. A hegyekben a levegő nagyon tiszta, érdemes mindenkinek útra kelni.

A téli sportok kedvelői számára Magyarországon a Mátrában a Kékestetőn van a leglátogatottabb síparadicsom, ahova akár az egész család ellátogathat egy felüdítő sportolásra, síelésre. Az alpesi sífelszereléshez tartozik a síbot, a sícipő, a síléc.

A gyerekek talán egyik legkedveltebb téli sportja a szánkózás, amely nagyon szórakoztató és amellet nagyon sokat lehet mozogniuk a kicsiknek szánkózás közben, mert a lejtő aljáról mindig fel kell mászniuk a domboldal tetejére, hogy ismét lecsúszhassanak. Ez nagyon jól megmozgatja őket, és valljuk be, mi is szívesen csúszkálunk ilyenkor a gyerkőcökkel.

Komolyabb és embert próbálóbb téli sport a hegymászás, melynek szerelmesei minden évben kisebb-nagyobb csoportokban útra kelnek a mindig fordulatokkal teli és izgalmas tűrára. Sajnos Magyarországon egyre kevesebb téli hegymászásra alkalmas terep van, de a szomszédos Ausztriában az alpesi hegyekben mindenki, aki ezt a téli sportot kedveli, megtalálhatja az igényeinek és a pénztárcájának megfelelő hegyi tűrát.

A fiatalabb korosztályú csapat játéka és téli sportja a jégkorong, ahol minden felgyülemlett agressziót és idegességet könnyen levezethetnek a sport kedvelői, akár szurkolóként, akár játékosként vannak jelen. Mindenképpen feledhetetlen élmény és feszültségoldó sport.

Nagyon kecses és szép téli sport a jégkorcsolya, melyet műjégpályákon űzhetünk, és ha az idő kegyes hozzánk, rá merészkedhetünk a nagyobb befagyott tavakra.

Sokféle sport létezik, ezek mind jelentősen hatnak az emberek érdeklődésére, de a legfontosabb, hogy ne feledkezzünk meg a testmozgásról és ilyenkor télen is megtaláljuk a számunkra megfelelő téli sportot, amely után sokkal jobban fogunk teljesíteni minden téren.

Milinkov Jaszmina, 6. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse

Csak a víz választott el az ellenféltől
Szécsi Tamás, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Családi kör

Nagyon szeretem a késő délutánokat, mert addigra mindannyian otthon vagyunk.

Ilyenkor beszéljük meg, hogy kivel mi történt a nap folyamán. Néha társasozni is szoktunk. Sűrűn törnek ki veszekedések a társasjáték miatt. Ezután vacsorázunk. Az öcsém és én mindig összeveszünk azon, hogy ki fürdik előbb. Általában az öcsém veszít. Sokáig szoktam a fürdőszobában lenni, ezért anya gyakran szólongat. Ezután nagy nehezen ágyba kerülünk. Még egy kis ideig tévézhetünk. Aztán anya mesél egy kicsit, és kapunk jó éjt-puszit.

Így telik egy átlagos családi este.

Keller Henrietta, 5. osztály, Moša Pijade iskola, Pacsér

Az 5. c osztály tanulója vagyok

2016. szeptember 1-jén megkezdtem az ötödik osztályt. Osztályfőnökünk először az első pavilonban lévő magyar szaktanterembe vitt minket. Izgatottan vártuk a tanárok bemutatkozását. Amikor ezen túl voltunk, Lengyel Andrea tanárnőnk körbevezetett bennünket az első, második és harmadik pavilonon. Az első pavilonban van az angol, szerb, német és magyar termünk. A második és harmadik pavilonban biológia, matematika, fizika, illetve informatika, földrajz, történelem és rajz tanterem található. Szeptember 2-án már rendes tanításunk volt. Akkor még a tanárok lassan diktáltak, de egy-két hét múlva áradt belőlük a szó, mint a tornádó. A biológiatanár (Szabó Gábor) diktál mindmáig a leggyorsabban. Kedvenc tantárgyaim: biosz, infó, német nyelv, törti, rajz. Sok minden történt velünk az első félévben, jó és rossz egyaránt.

En szeretem az osztályom, és igyekezni fogok, hogy jó osztálytársaim legyenek.

Ivanity Kornélia, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Romániában jártam

Egy szép reggelen nagyon izgatott voltam, mert ezen a napon hajnali 4 órakor kellett kelnem.

Az Aranykapu Kopogtató Néptáncsoporttal Romániába utaztunk fellépni. A Kornélia virágüzletnél volt a gyülekezés, a buszunk 5 órakor indult. Bepakoltuk a viseleteket a busz hátlujába, a bőröndjeinket viszont az oldalába. Majd érzékeny búcsút vettünk szüleinktől és elindultunk. Azonnal elkezdődött a szórakozás. Fotókat készítettünk, játszottunk, énekelünk és beszélgettünk.

– Gyerekek, figyeljétek ide egy picit, hamarosan a határhoz érünk. Pakoljátok el az üdítőiteket és csemegéteket. Mindjárt szétosztom az útleveleiteket – szólta Éva, a táncoktatónk.

Amikor átmertünk a határon, el lehetett menni vécére, majd indulunk tovább. Az út hátralévő részében meséltek nekünk. Drakula váráról, és hogy miért az lett a neve. A mese után érdeklődve néztünk ki az ablakon, hogy mikor lesz látható magas Déva vára.

– Éva, nem mehetnénk arra, hogy megnézzük Déva várát? – kérdeztük a lányokkal.

– Most nem, de ha legközelebb jövünk, akkor teszünk egy kis kitérőt és megnézzük – válaszolta.

Próbáltunk képet készíteni a várról, de sajnos nem igazán sikerült, mert nagyon messze voltunk. Majd láttuk a táblát, hogy megérkeztünk Segesvárra. Háromágyas szobák voltak, de mi négyen voltunk a szobában, így a három ágat összetoltuk. Ezek után elmentünk egy pénzváltóba, hogy az eurót, amit hoztunk, átváltssuk lejre. A pénzváltó már éppen zárni készült, de minket még fogadtak. Visszafelé, amikor átmertünk egy hídon, dobtunk a vízbe csörgőpénzt. Mert azt mondják, hogy ha ott a vízbe pénzt dobunk, akkor valamit kívánni kell, és az valóra válik. Még csoportképet is készítettünk. A szállásunkhoz visszatérve kicsit pihentünk, majd elmentünk vacsorázni. A vacsora után a szobánkban szép sorban lezuhanyoztunk, és a másik szobából átjöttek a fiúk felelsz vagy merszenni. Mikor mindenki visszatért a szobájába, lefeküdtünk az ágyba. Egy kis beszélgetés után megpróbáltunk aludni a kimerítő nap után.

Így telt egy csodálatos napom.

Kőszegi Karolina, 7. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Ugatnak a mozdonyok Japánban

Kutyák és riadt szarvasok hangjával előzik meg a vonatbaleseteket Japánban. Beválni látszik Japánban az ötlet, hogy vészjelzést leadó szarvasok és csaholó kutyák hangját sugároz-zák hangszóróval, hogy elijesszék a nagysebességű vonatok útjából a szarvasokat, melyek egyre több balesetet okoznak.

A tokiói Vasúttechnikai Intézetben (RTRI) kidolgozott módszert egy hónapon át tesztelték egy hegyvidéki körzetben, és minden más eszköznél (kerítés, szarvasijesztő) hatásosabbnak bizonyult, ugyanis 45 százalékkal csökkent a vonatok közelében

észlelt szarvasok száma. A vonatokra felszerelt hangosbeszélők-ből előbb a szarvasok veszélyre figyelmeztető hangja hallatszik három másodpercen át, majd kutyaugatás 20 másodpercig. A szarvasok vészkiáltására a közelben tartózkodó patások a vonatokra figyelnek, majd a kutyaugatást hallva meggyőződnek a veszély „valódiságáról” és távol tartják magukat a vágányoktól. A mozdonyok csak a szarvasok által látogatott helyeken kezdenek „ugatni”, ezekről aprólékos térkép készült a kísérleti zónában.

A vasúti szarvasgázolás egyre nagyobb probléma, mert az ősi japán kultúrában az istenek hírnökeként szentként tisztelt és nemzeti kincsnek nyilvánított állatok száma egyrészt növekszik, másrészt egyre több helyen fordulnak elő és az általuk okozott balesetek befolyásolják a vasúti közlekedés biztonságát és késéseket okoznak. (MTI)

Ritka jelenség lesz az égen

Január 31-én éjszaka egyszerre lesz szuperhold, kék hold és vérhold az égen. Erre utoljára 1866. március 31-én volt példa.

Mi a szuperhold? A Hold ellipszispályán kering a Föld körül, átlagos földtávolsága 384 ezer kilométer. Földközelpontban (perigeumban) azonban 48 280 kilométerrel közelebb van a Földhöz, mint földtávolpontban (apogeumban). Ez a távolságkülönbség a Hold látzó átmérőjében is megmutatkozik: földközelpontban nagyobbak és fényesebbnek látszik. Ha a földközelpont egybeesik a teliholdfázissal, akkor beszélünk földközeli teliholdról, vagy a köznyelvben elterjedt, nem hivatalos elnevezéssel szuperholdról.

Mi a kék Hold? Átlagos esetben egy évben 12 teliholdat figyelhetünk meg, minden egyes hónapban egyet. Vannak azonban olyan évek, amikor 13 telihold bukkan fel az éjszakai égbolton, azaz van egy olyan hónapunk, amikor kétszer látható teljes egészében bolygónk égi kísérője. Ezt a jelenséget nevezzük kék Holdnak.

Mi a vérhold? Január 31-én teljes holdfogyatkozás is lesz. Ilyenkor a Hold teljesen a Föld árnyékába kerül, ám a holdkorong mégsem sötétedik el teljesen, hanem a földi légkörön szóródó fény hatására vöröses színűvé változik. Égi kísérőnk eme sokak által baljósnak tekintett alakját nevezik vérholdnak.

Frissen tetovált édesburgonya

Az ICA csomagolás és címkézés helyett lézerrel égeti rá a származási helyét és kódszámát az avokádóra és az édesburgonyára.

Vége a gyümölcsökre, zöldségfélékre ráragasztott, lekaparhatatlan vagy lepotyogó műanyag címkéknek?

Svédországban környezetbarát megoldással jelölik meg a zöldségféléket, gyümölcsöt. Csomagolás és címkézés helyett lézerrel égetik rá a termék nevét,

származási helyét és kódszámát. Ez egy új technika. Okosabb megoldás, mint a sok műanyag és csomagolóanyag. A lézer csak a külső héj pigmentjeit távolítja el, nem hatol át a külső felületen, ezért nem befolyásolja a gyümölcs vagy zöldség minőségét, ízét, de még az eltarthatóságát sem.

A terméket tulajdonképpen természetes fényhatás éri. A lézer eltávolítja a gyümölcs héjából a pigmentet, így keletkezik a jelölés. (euronews)

Sikeresen visszatért a Földre a Dragon teherűrhajó

A SpaceX amerikai magánvállalat teherszállító űrhajója, a Dragon másodszor is sikeresen visszatért az űrből, ezúttal a Nemzetközi Űrállomásról (ISS) hozott szállítmányt. A teherűrhajó 1,86 tonna rakományt hozott vissza a Földre az űrállomásról. A Dragon teherűrhajót december 15-én indították útnak Falcon 9 típusú hordozórakétával a floridai Cape Canaveralban lévő támaszponton. Több mint két tonnás rakományt, élelmiszert, anyagkutatáshoz és biológiai kísérletekhez, továbbá a Nap megfigyeléséhez szükséges műszereket szállított az ISS-re.

Ugyanez a teherűrhajó 2015 áprilisában már szállított terhet az ISS-re, majd hasonlóképpen visszatért a Földre. A mostani volt a Dragon-flotta 13. űrmissziója. Egyelőre csak a Dragon tud rakománnyal visszatérni a Földre, minden más teherűrhajó felviszi a rakományt, majd megrakják szeméttel, amely visszatéréskor nagyrészt vele együtt elég a bolygó légkörében. (MTI)

Mesterséges intelligencia fedezett fel két új bolygót

A Google és a NASA bejelentése szerint fejlett számítógépes analízissel dolgozták fel a Kepler-űrteleszkópról érkezett adatokat. A két bolygót Kepler80g-nek és Kepler 90i-nek nevezték el. Utóbbi egy sziklás felszínű bolygó, a Földnél mintegy harmadával nagyobb. Érdekessége, hogy egy, a miénkhez hasonlóan 8 bolygóból álló naprendszer része, ilyet a Földön kívül eddig nem találtak a kutatók.

A Kepler-űrteleszkópot 2009-ben bocsátották fel, jövőre fogy el az üzemanyaga. Több mint 150 ezer égitestről küldött adatokat, ezeket még vizsgálják a szakemberek. (tud-tech)

Hihetetlen, de igaz, hogy a természetnek még mindig van olyan része, melyet az ember nem ismer, vagy nem vett számba. Az újonnan felfedezett fajok rendszerbe helyezése, leírása óriási időt vesz igénybe, de nem lehetetlen. Ezért a tudósok évről évre csodás meglepetésekkel rukkolnak elő.

A következő összeállítást Merkl Boglárka (tudománykommunikáció mesterszakos hallgató, budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem) készítette, ő pedig egy jeles folyóiratból, a Guardianból kölcsönözte az adatokat és a fotókat.

Az Arizonai Állami Egyetem Nemzetközi Fajfelfedezési Intézete a 2010-es években leírt 18 ezer fajból összeállított egy tízes listát. A kiválasztás során a bizottság célja az volt, hogy felhívja a figyelmet az újonnan felfedezett fajok veszélyeztetettségére, és különleges tulajdonságaikra. Ezek közül mutatunk be néhányat.

A kapcsolslábú csőrösrovaroknak vannak ma élő fajaik is. A növényzet között függeszekedve kapják el más izeltlábúakból álló táplálékukat. Rokonaikhoz, a skorpiófátyolkákhoz hasonlóan testük nyúlánk, két pár keskeny szárnyuk és hosszú, fonalszerű lábaik vannak.

Lesula-cerkóf az afrikai Kongóból

Az óvilági majmok közé tartozó Lesulacerkófot a Lomani-medencében fedezték fel. A helybeliek már régóta ismerik, a tudomány számára azonban újdonság volt. Afrikából az elmúlt 28 évben vele együtt mindössze két új majomfajt írtak le. A kutatók elsőként egy fogságban tartott fiatal állattal találkoztak 2007-ben. Nem győzték hangsúlyozni, hogy a félénk jószágoknak egészen emberszerű a szeme. A Lesula-cerkófokat könnyebb meghaladni, mint meglátni, mivel hajnalonként kórusban kiabálnak. A majmok a lakott településektől távoli erdőkben élnek, húsukért vadásszák őket, számuk csökken, ezért a faj természetvédelmi státusza a sebezhető kategóriába esik.

Lantszivacs a Csendes-óceán észak-keleti részén, Kalifornia, Egyesült Államok

A világító bogártól a legparányibb békáig

A kutatók még mindig új állatfajokra bukkannak a Föld különböző pontjain

A látványos, nagy termetű, hárfa vagy lant alakú hűsevő szivacsot a Csendes-óceán északkeleti részén, Kalifornia partjai előtt fedezték fel, 3400 méteres mélységben. A szivacs testét 2–6 „szárny” alkotja, amin több mint 20, párhuzamosan elhelyezkedő függőleges ág sorakozik. Az ágak gyakran felfűjt, hólyagszerű labdában végződnek. Ez a szokatlan forma nagymértékben növeli a szivacs testének felszínét, így a lehető legnagyobb felületen gyűjtheti össze lebegő zsákmányát.

A mirtuszfélék családjába tartozó Eugenia erdei cserje nagy fajszerű, világszerte elterjedt nemzetség, melybe örökzöld fák és cserjék tartoznak. Dél-Amerikában, Új-Kaledóniában és Madagaszkáron különösen sok faja él. Az Eugenia petrikensis akár két méter magasra is megnő. Smaragdzöld, kissé fényes levelei és gyönyörű, sűrű fürtökben álló apró, rózsaszín virágai vannak. Veszélyeztetett növényként tartják számon.

Sötétben világító csótány, Ecuador

A fénykibocsátás meglehetősen ritka a szárazföldi állatok körében. Főként a bogarak néhány csoportjában ismeretes (szentjánosbogarak, pattanóbogarak), valamint a barlanglakó gombaszúnyogoknál. Az első világító csótány 1999-es felfedezése óta több tucat faj létezésére „derült fény”. Mindegyikük ritka, és érdekes módon csak a fényszennyezéstől távoli területeken fordul elő. A lista legújabb tagja a veszélyeztetett, vagy talán már ki is halt Lucihormetica luckae. Ennek a csótánynak csupán egyetlen példányát gyűjtötték 70 évvel ezelőtt egy olyan területről, amelyet később átalakított egy vulkán kitörése. A faj leginkább azért figyelemre méltó, mert a mérete és „fény-szóróinak” elhelyezkedése arra utal, hogy a mérgező világító pattanóbogarakat utánozza.

A gerincesek mérete rendkívül széles skálán mozog: a legparányibb béka mindössze 7 milliméteres, míg az óriásbálna akár 26 méter hosszú is lehet. Az új békafajt Pápua Új-Guineában, az Amau nevű falu közelében fedezték fel. A kétlábú elnyerte „a világ legkisebb ma élő gerincese” címet, mellyel 2006 óta egy, a pontyfélék családjába tartozó parányi, délkelet-ázsiai hal büszkélkedhetett. A felnőtt hím és a nőtény békák testhosszának átlaga csupán 7,7 milliméter. Néhány kivételtől eltekintve a különösen kisméretű békák (köztük ez a faj is) a párás trópusi esőerdők nedves avarjában élnek.

Hock Ping Guek amatőr fotós egy Kuala Lumpur közelében lévő parkban kapta lenycevégre a gyönyörű zöld fátolkát, melynek szárnytóveinél fekete foltok láthatóak. A fotót közzétette a Flickr képmegosztó portálon, új szokást indítva el a tudomány és a közösségi média találkozásában. Egy tudós felismerte, hogy különlegességről lehet szó. Amikor Guek gyűjtött egy példányt a rovarból, elküldte a londoni Természettudományi Múzeumba, ahol megerősítették, hogy új fajjal állnak szemben. A fotós és a két kutató egyesítette erejét, és a Google Docs használatával közösen készítették el a leírást. Az eset a „citizen science”, vagyis az amatőrök közreműködésével végzett kutatás diadala: a tehetséges emberek a modern média által a világ három különböző tájáról együttműködve érték el, hogy a felfedezés napvilágot lásson.

Szépséges, csigaevő kígyófajt fedeztek fel Nyugat-Panama hegyvidéki esőerdeiben. Éjszakai életmódot folytat, és lágy testű állatokra vadászik: földigilisztákra, kétlábúak petéire, valamint házias és házatlan csigákra. Az ártalmatlan hulló a mimikri segítségével védekezik: a mérges korallkígyók váltakozó sötét és világos gyűrűit utánozza.

Legek

A legparányibb béka mindössze 7 milliméteres, az óriásbálna viszont akár 26 méter hosszú is lehet.

Gábor Andor

Téli sport

Kézikönyv kezdőknek

Allok fenn a hegyen. Csend van és fehérség, csak a szívem dobogását halom a halántékomon. Lent, ahol a fenyvesek zöldellnek és a sziklák feketednek, igen, ott lent, a nehéz terep mögött van a céloom, ahová le kell suhannom.

Menedékesen lefelé fordulok. A sídeszkákat egymás mellé fektettem, hadd legyen elegáns az utam. Aki valamikor utánam jön, lássa, hogy nem egy kontár, hanem egy képzett tudós utazott itt lefelé. Aj, anyuskám, mi lesz itt!

Gyönyörű lesz.

A két karikás bottal eltaszítom magamat. Csúszom lefelé. A két botot felkapom a levegőbe, hogy meg ne akasszanak utamban. A hó halkán, vékonyan nyikorog a sí talpa alatt, már gyorsan haladok, a testem súlytalanabb, mint szeretném, a derekamnak az az érzése, hogy egypár centiméterrel hátrább van, mint a két lábam. S a mellem még hátrább. Mi az, kérem, ez az iram mindig gyorsabb lesz? Fékezni kellene. Hogy is mondták a mestereim?

– Sarkot szét, csúcsot össze!

Röpültömbben megpróbálom a két deszkát hátul szétfeszíteni. Ejnye, mért nem megy? Mért nem akarja ez a sí azt csinálni, amit én akarok? Hiszen jól akarok! Senkinek se lenne kára belőle. Csak a sebesség csökkenne egy kevéssel. Pardon, hiszen így nem tudok lélegzetet venni. Hap, hap, nem elég nagy a szám, nem megy elég levegő bele. És a lábak vékonyak ehhez a nagy sebességhez! Fékezni kell, okvetlenül fékezni kell, mert különben itt nevezetes bajok lesznek.

– Sarkat össze! Csúcsot szét!

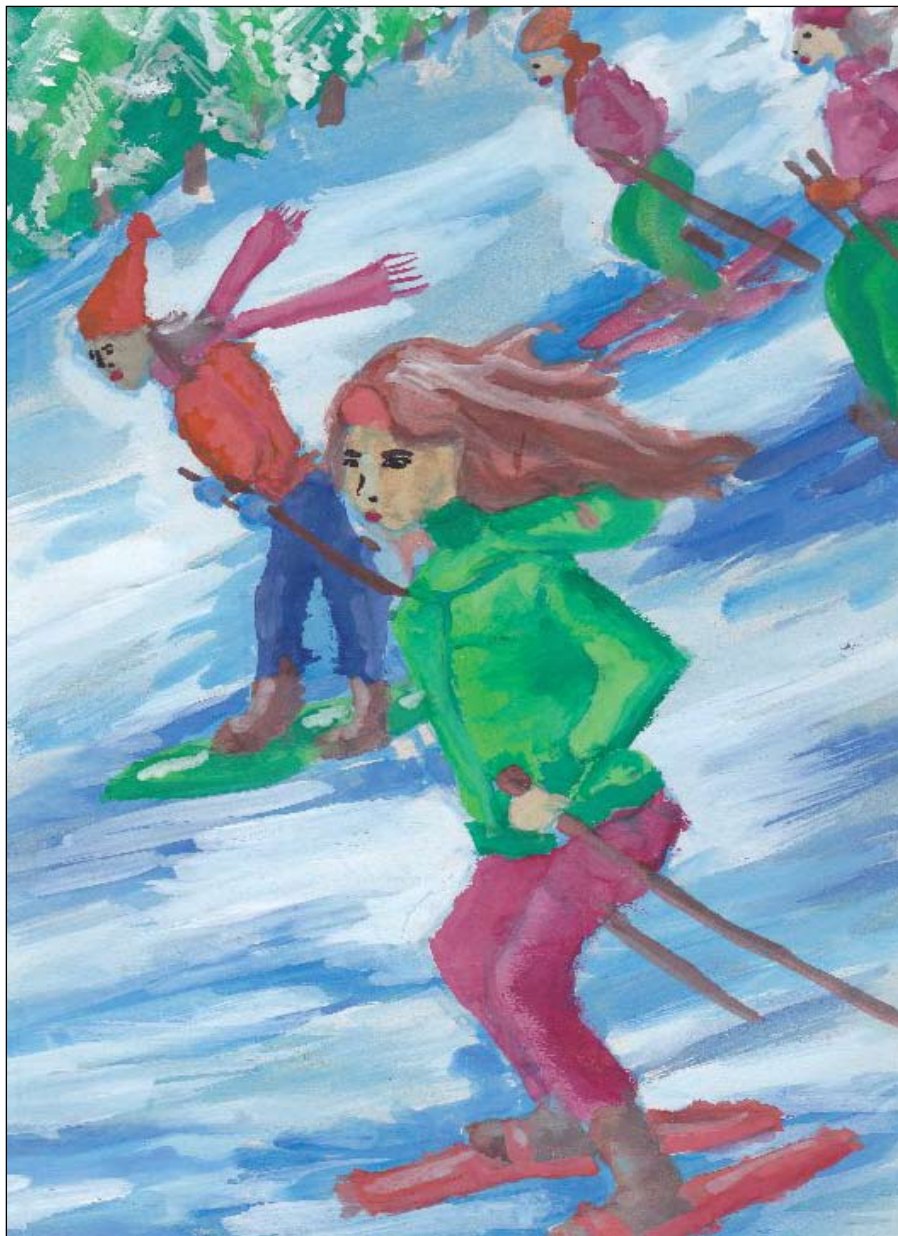
A lábszár, mintha ólomból volna, súlyosan fekszik a sítalpon, de nem tudja fordítani, a hó felporzik a sí orránál, de az iram most még iramabb, mint az előbb. A sapkám lesodródik. Fel kellene venni. Ó, hol van már a sapkám! Egy kilométer távolság lehet köztem és közte. Isten ments, hogy hátranezzek: akkor biztosan felborulnék, ezzel az expresszvonalati sebességgel csak töredékek maradnának belőlem. Repülök. Repülök. A sebesség, mint a szél, amit rohanommal magam ellen szegek, hátradönt, eltörik a derekam. Kicsit kurtábbra fogom magamat, guggolásfélét próbálok. De ki látott már guggoló expresszvonalatot?

Itt egy kis borókabokor előttem száz méterre. Ki kellene kerülni. Van elég időm. Ah, már nincs időm. Már rámentem, keresztülszeltem, hagyta magát, de nem fékezett meg a kis gonosz. Jobban tette volna. Most még legalább három kilométer lejtőm van. Csak nem igaz, hogy ez a gyorsaság még fokozódhatik?

De igaz.

Szédülök.

Kilépek, lemondok, abba hagyom! De hogyan kellene? Ezek az ördög paripái, ezek a nyavalyás

Németh Sarolta (11 éves) illusztrációja

síkos deszkák nem engedik, ezek elhatárolták, hogy legyőzik a berlin-zosseni villámvonatot, mellyel a németek a háború előtt kísérleteztek, s amely már kétszázötven kilométeres gyorsaságot ért el óránként. Értsd meg, sítalp, hogy én nem akarok rekordot! Állj meg! Megállj!

Repülök.

Hóbuckákon átugrik a sí, s mert én is rajta vagyok: zökkenek, zöttyenek, de nincs erőm megrémülni, nincs időm kétségbeesni, itt az erdő, mindjárt benne leszek, ezzel a tébolyodott sebességemmel le fogom fűrészelni az erdőt, vagy az erdő engem, fákat fogok kiszaggatni, hamuvá fogok mállani.

Benn vagyok. Tülevélű ágak az arcomba csapnak, az arcomba szúrnak, lekarmolják a fületem. Fogjatok meg, ágak, fogjatok meg! A fák úgy siklanak mellettem, mintha egy megörült kulisszát húznának el szemem előtt, s még egyiknek se vágódtam neki, még eltűrik, hogy itt viharozzak.

Ott! Ott! Egy gyökér, keresztbe! Az kivégez. Ki!

A sí már bele is akadt. Az egyik. A másik röptülne előre. De én már nem röpülök. A két láb széjjelfut. Az ember zuhan. A fej elől, a többi összeviszsa, kit merre visz a centrifugális erő. A centrum én vagyok, engem fugálnak a végtagok.

Egy fatörzs mellett el, egy szikla jön, az alá be!

Átütök egy másfél méteres hóréteget. Né! – milyen könnyen beszakad. Most már értem a negyvenkettőt. Az akkora, mint én vagyok, és az hullik ilyen gyorsasággal. Vajon fel fogok-e robbanni?

Nem, csak odavágtam, másfél méterrel a hó alatt, a szikla aljához. Végem.

Vége.

Mégse. A szikla mohos, síelő katonák egy óra múlva kiszednek a mohából, és elasztikus gumi-pólyába tesznek.

Ó, a téli sport! Hogy megifjított: gyermek lettem, pólyában vagyok.

Brasnyó István versei

November vége

A holdnak van csak fénye,
és szívárvány von köré pántot –
húzzák a földről az égbe
trombitáló elefántok.

Most jó benn ülni veszteg
és nézni a parázsba,
ha az ablaküveg reszket
s a tetőt szél cibálja.

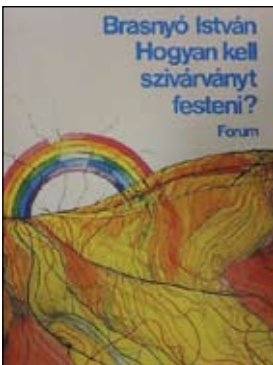
Aki malmozni szeretne
vagy rakni sorba a dominót,
s felírni papírszeletre,
hogyan telt a nap, mi volt –

Arrább húzza a lámpát
és számlálja lépteit:
„...kiraktuk a palántát,
de fagyni fog megint...”

„Kaptunk egy új tanítót,
zöld kockás kabátot visel,
gallérja szélesre nyitott,
s ha rád néz, a pad alá esel”

Vagy ügyesen rajzol egy ábrát,
ami meg inkább melegít,
és keni rá vastagon a sárgát,
aranyba burkolja álmait.

(malmozni – A malom egy kétszemélyes társasjáték.)

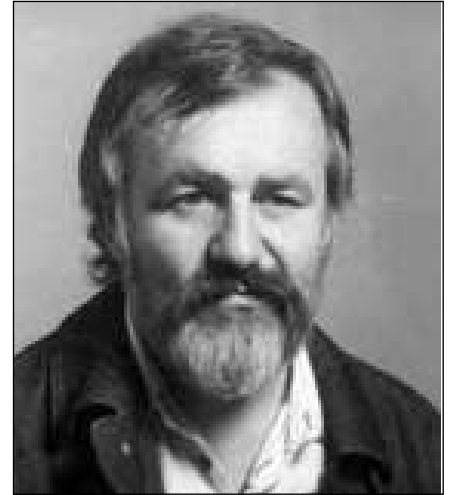

Bátyám hegedülni akart

Bátyám a holdfényben hegedülni akart,
gyantázta vonóját és feszítette a húrt,
de egyszerre a sötétség mindent eltakart:
az ég ezüstje hirtelen elborult, –
és villám csattogott odakinn ezerszám,
mint óriás kezében roppant nagy
zeneszerszám,
itt benn meg nem volt más, csak a hegedű,
abban ha fészkelt tán egy csipetnyi derű,
szemben a naggyal az apró, a törekeny,
földi fa ellen a villám az égen,
a kopogó, szakadó, jéghideg eső,
melytől már fuldoklott a csatornacsó:
kitöltötte perceink a pusztá rettenet –
ahogy a vonót fogta, s keze reszketett,
mint aki már jó előbb egyszer bőrig ázott,
és száradni igyekszik a megszárt holdvilágon.

Valaki ül a holdban

Tavasszal, sötétedés után,
amikor a telihold magasra kapaszkodik
az égen,
hogyan magasabban van,
mint a Kohajdák előtt
a kiszáradt öreg nyárfa teteje,
emberek állnak meg az úton,
a holdat nézik,
s az egyikük azt mondja: valaki
ott ül, ni csak, a holdban,
mérleget tart a kezében, hallom –
és a többiek is úgy vélik,
hogyan valahogy úgy van: én még sokáig
gondolkozom a dolgon,
még az ágyban is, és azt figyelem,
az ablakkeret árnyéka rezdül-e
a takarómon,
vagy a ragyogásban megláthatnám-e
áttetsző árnyékát a kezének?

A postáskisasszony tán szebb, mint a mama

A postáskisasszony csak jó időben
hordja ki a házhoz
a leveleket,
ha beborul az ég, csak beül
a kis ablaka mögé az irodába,
és egy apró ráspollal
egész nap a körmeit élesíti.
Ha én a szállásról
a földeken keresztül begyalogolok
a postára,
térdig sáros lesz a nadrágom,
ő meg, hogy meglát,
még csak ki sem nyitja az ablakot,
úgy mondja, hiába jövök,
nincs levél.
Pedig szeretném meglátni egyszer,
amikor pecsétel,
vagy kinyitja a nagy könyvet,
amelyekben ívekben állnak a bélyegek –
nekem sohasem adott még
színes bélyeget,
mindig csak egyszínűt, pirosat vagy zöldet,
a többit biztosan valaki másnak
tartogatja, olyanak,
akit egészen jól ismer a szomszédból,
vagy nagyon messzire ír levelet.

(ráspoll – reszelő
szállás – tanya)

Ezen a héten Brasnyó István versvilágába tesszünk kirándulást. Gerold László Vajdasági magyar irodalmi lexikonja (nem árt, ha tudod, hogy létezik egy ilyen irodalmi ismerettár is) a következőket írja róla: „BRASNYÓ István (Moholgunaras, 1943. aug. 15.–Újvidék, 2009. júl. 4.): költő, prózaíró, műfordító. – Az általános iskolát szülőhelyén és Topolyán, a gimnáziumot (1961) Újvidéken végzi, az Újvidéki Egyetem BTK Magyar Tanszékének hallgatója.”

Számos verseskötet, regény írója, fordítója, többszörösen díjazott író. Verseiben hangsúlyos a gyerekkor élménye: egy olyan gyerekkor világa, amely számokra talán egzotikus, ismeretlen lehet. A bácskai tanyavilág emlékképei, történetei, villanásai, színei, élményei képezik költészetének egyik fontos

75 éve született Brasnyó István

alapját. Amikor olvastad a verseket, talán neked is feltűnt mindez! Akárcsak az, hogy mennyire fontos számára a színek (ezüst, arany, sárga) vagy a hold szerepeltetése. De az évszakok megverselése is nagyon érdekelte, no meg azoknak az alakoknak a megidézése, akik gyerekkorának meghatározó, érdekes figurái voltak. Brasnyó István költeményei (és az azokban megmutatkozó lírai én) ámulattal tekintenek a világ csodáira, titkosnak és néhol félelmetesnek mutatják azokat, amelyben mi magunk aprók vagyunk, szemben a természet erőivel, de aprók vagyunk a felnőttek rejtélyes világával szemben is. Ezek a versek nagyon élők, „elhisszük” őket, ahogyan valósággal

életre kelnek szemünk előtt, hiszen az élmény felidéződése mellett ott van egy nagyon pontos leírás is. Versei prózaikak lesznek ettől. A próza pedig, ha már tanultál róla, tudod, hogy nem verses forma, hanem folyamatos szöveg (valójában ez ennél bonyolultabb eset, de most talán ennyi is elég róla). A legtöbb regény, novella, mese is prózai szöveg. Brasnyó Istvánnak pedig vannak regényei, elbeszélései is, de még milyenek! De ezekről talán egy másik alkalommal beszélünk, addig is lehet kutakodni a könyvtárban, a könyvespolcon és várni a Jó Pajtás következő számát, benne az Iránytűvel. ☺

Herédi Károly

MAGYAR SZÁMÍRÁS

Számrovás

X	IIII	IIII	IIII	IIII	V	IIII	IIII	II	I
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
X	X	XV	V	XX	VX	IX			
1 000	100	60	50	20	15	11			
XX	XX	XX	XX						
1 000 000	100 000	10 000	2 000						

A magyarok körében a számok lejegyzésére is elterjedt egy írásmód: a számrovás. Szorosabb összefüggésben nem áll a betűírással – olyan emlékek nem is ismertek, amelyeken a betűk és számok együtt szerepelnek. Van azonban egy 1576-ban készített tanítótábla, amelyen együtt szerepel rovásírást oktató szövegekkel, mutatva a kető összetartozását. A magyar számírás minden bizonnyal az ujjakon való számlálásból ered, de akár a százezer is lejegyezhető. A jelölés egyszerűen történik: a számokat 1-től 4-ig megfelelő számú egyenes vonás képviselte; az 5 jele a V vagy néha a /; a 6-tól 9-ig terjedő számokat az 5 és a szám, valamint az 5 különbségének jelével lehet írni (például IIIIV = 9). 100-ig ugyanez a szisztéma érvényesül. A 100 után a leírás módja már félig-meddig fonetikus. Példaként vehető a 2345 leírása. Az ezresek jelölésénél előbb azt kell leírni, hogy hány ezres van: jelen esetben 2, ennek megfelelően kitesszük a helyes jelet, majd utána leírjuk az ezer szimbólumát M. A századosoknál hasonlóan járunk el: az ezres jel után leírjuk a századosok számát, majd a század jelet M. A hátralévő részt a már ismertetett additív módon jelölhetjük a század jel után. Mindezeknek megfelelően a 2345 a következő alakot veszi fel: YXXXXYyyMSS.

Hó a Szaharában

Tavaly valódi szenzációnak számított, hogy közel 4 évtized után ismét havazott a Szaharában. A helyiek csodájára jártak a ritkán látott jelenségnek és az interneten is pillanatok alatt világhírűvé váltak a hófedte homokdűnékről készült fotók. Idén ismét havazott a sivatag északi részén: az algériai Ain Seфра városának környékét vastag hótakaró borította be, mely helyenként elérte a 40 centimétert. A sivatagban fehér hó havat természetesen csak rövid ideig lehetett megfigyelni, de a Severe Weather Europe által közzétett fotókból kiderül, hogy igen látványos volt az idej havazás is, mely még a műholdfelvételeken is jól látszott.

A Szahara a Föld legnagyobb sivataga. Az Észak-Afrikában elterülő sivatag területe több mint kilencmillió négyzetkilométer, kora mintegy 2,5 millió év. A Szahara legnagyobb része kő- és sziklasivatag, kisebb része homoktenger. A Szahara valamikor a mainál sokkal nedvesebb volt, területén legalább a legutolsó jégkorszak óta élnek emberek, ma is több mint 2,5 millió ember lakja, a legtöbben Egyiptomban, Mauritániában, Marokkóban és Algériában.

Naptár és születésnap

A primitív népek egyáltalán nem ünneplik meg a születésnapot, egyszerűen azért, mert nem ismerik a naptárt.

Az első naptárakat az egyiptomiak készítették, és ők már meg is ünnepték a születésnapot. Plutarkhosz például leírta, hogyan ünnepelte Antoniusz születésnapját Kleopátra.

A régi görögök csak a férfiak és az istenek születésnapját tartották számon, az asszonyokét és a gyermekekét nem. Emellett szokásos volt megemlékezni az elhunyt nagy emberek születésnapjáról is. Az istenek születésnapját minden hónapban megünnepték. Artemisz istennő oltárára minden hónap hatodikán mézet és hold alakú süteményt helyeztek. A római császárok gladiátorokkal és cirkuszi játékokkal, nagy pompával ünnepelték születésnapjukat. Caligula állítólag mindenkinek

megbocsátott, aki születésnapján köszöntötte. A mai születésnapi szokások a germánok hagyományából maradtak fenn. Germán gyakorlat volt az ünnepi asztalt feldíszíteni. A legfőbb dísz a születésnapi torta volt, amelyre gyertyákat állítottak. A gyertyákat meg is gyújtották, és ha az ünnepeltnek sikerült minden gyertyát elfújni, azt jó előjelnek tekintették további életére.

Kinyílt az első virág a Nemzetközi Űrállomáson

Scott Kelly amerikai űrhajós egy kivirágozott zinniaról küldött képet a Földre. Kelly a Twitteren osztotta meg a vasvirágként is ismert zinniaról készült fotót.

A zinnia nevelésével fontos információkhoz juthatnak arról, hogyan virágoznak a növények az űrben, és ez megnyithatja az utat például a paradicsom nevelése előtt. A NASA kutatói azt is szeretnék felmérni, hogy a légénység hangulatára milyen hatással van az, hogy növények nőnek az űrállomáson. Az űrben egy évet eltölteni szándékozó Kellyt érezhetően fellelkesítette a rendkívüli esemény.

Az űrállomás tavaly áprilisban kapta meg azt a különleges növénytermesztő berendezést, amellyel már salátát is termeltek a Föld körül keringő bázison. A berendezésben piros, kék és zöld fények serkentik a növekedést. Az űrhajókon természetesen fontos szerepet tölthet be a hosszú távú, hónapokig vagy akár évekig tartó űrutazásoknál és egy lehetséges jövőbeli Mars-expedíciónál. (erdekesvilag.hu)

Don-kanyar a lövészárokból

Hetvenöt évvel ezelőtt, 1943. január 12-én kezdődött a második világháborúban a szovjet Vörös Hadsereg támadása a Don-kanyarban, ami a magyar hadtörténelem egyik legkíméletlenebb, legtragikusabb színhelyévé vált.

Hogy kerültek oda, a messzi keleti frontra a magyar katonák? Német követelésre, kormányközi egyezmény alapján. Az első magyar kontingens 1942. július 7-én érte el a Dont, ahol védelembe mentek át a Voronyezs és Pavlovszk közötti 208 kilométernyi szakaszon. A beígért fegyverzet és felszerelés a tél beálltával sem érkezett meg a németektől, akik 1942 novemberében a sztálingrádi csata miatt elkezdték csapataik kivonását a doni térségből. A szovjet Vörös Hadsereg 1943. január 12-én, mínusz 30-35 fokos hidegben az arcvonal északi részén, az urivi hídfőből kiindulva áttörte a magyar vonalat.

A 2. magyar hadsereg közel egyéves keleti hadszíntéri tevékenysége során elesett, megsebesült és fogságba esett honvédek és munkaszolgálatosok száma 125-130 ezer (pontosabb becslés szerint 128 ezer) főre tehető. Közülük 49-50 ezren estek el, és csaknem ugyanennyien sebesültek meg, a hadifogságba esettek száma pedig 27-28 ezerre tehető. Közülük kevesen térhettek vissza, a legtöbben már a hadifogolytáborba szállításuk közben meghaltak, becslések szerint pedig mindössze 3-4 ezren élhették túl közülük a megpróbáltatásokat – foglalta össze a múlt-kor.hu történelmi portál.

Egy 2005-ben készült érdekes cikket találtunk a Nemzeti Hírhálón. A lövészárkok poklából szerencsésen hazatért magyarországi **Simon Ferenc** visszaemlékezéit olvastuk érdeklődéssel, és megosztjuk veletek néhány részletét, hiszen története talán a történelemlönyveknél is többet elárul a háromnegyed évszázaddal ezelőtti kegyetlen időkről:

Hogyan sikerült ilyen életvidámnak, ki-egyensúlyozottnak maradnia?

– A ma élők nem tudják, mi az, hogy rossz világ. Aki túlélte a doni háborút, és onnan hazakerült, az tudja, mi az, hogy rossz világ. Sajnos mi megéltük. 21 évesen vittek ki a Don kanyarba, ahol végigéltem másfél évet, a tűzvonalban, két állásban töltöttem hét hónapot, ahová 1942. július 22-én, Szent Anna éjszakáján vezetett bennünket egy német katona. Szemben már ott volt az ellenség. De amíg ide értünk, 1200 km utat tettünk meg.

Milyen útvonalon jutottak el a Donig?

– Érsekújvárnál hagytuk el a határt, ahol maradék pénzünket elkölthettük, vagy hazaküldhettük. Szlovákián át Németország érintésével, Lengyelországon keresztül vitt a vonat. Ez már szomorú világ volt. Mindenütt éhes kisgyermek kísértek bennünket, és azt kiáltották: „Kicsi magyar kenyér! Kicsi magyar kenyér!” Hát bizony a napi kenyéradagunkból

kidobáltunk a vonatból, mert nagyon sajnáltuk őket.

Több, mint egy hétig utaztunk Ukrajnában, Kurszk előtt 2-3 napra egy faluban szállásoltak el bennünket. A falu nevére nem emlékszem, a házigazdáéra annál inkább. Idős, szakállas ember volt a házigazda, felesége és két leánya volt. Szép tágas udvara, rendes téglaháza, istállója is volt. Volt lova, tehene, pár kecskéje. Meglepődtünk, amikor nehezen tördelve magyarul kezdett beszélni. Nagyatádról került ki az I. világháborúban. Szibériába vitték fogságba. Sikerült megszöknie, de elfogták, és parasztokhoz adták ki dolgozni. Hatszori sikertelen szökési kísérlet után elvette a gazda lányát, és ottrekedt. Elmesélte, mint kényszerítették őket a kolhozokba, mi is az a kolhoz, amit azután mi itthon az ötvenes években megtapasztalhattunk. Jóságúval kaptunk tőle élelmet.

Melyik nagyobb támadásra emlékszik?

– Egy szeptemberi estén nagy tüzéségi támadást kaptunk, aknavetőekkel. Nem tudtuk mire vélni. Értésítettük a szomszéd rajokat is a várható támadásról. Magam is őrszolgálatban voltam. Hajnali 5 óra volt. Szép, tiszta idő volt, láttam, amint három csónakkal a vízen át jöttek az orosz oldalról.

Mindjárt tüzeltem is a nehézpuskával, de rövidet lőttem. A társaimnak átadtam, hogy a nehezéket állítsák át ezer méterre, mert én csak ötszáz méterre lőttem. A társam az egyik csónakot el is találta, amikor kikötött, majd sikerült a hátulsót is meglőnie. Úszógumikkal ugráltak ki egy nádas findzás részébe, és a horhón egyenként próbáltak feljönni az orosz katonák.

A ló fontos szerepet játszott az életükben

– Nagyon szerettük. A társunk volt. Az 1200 km-s úton, amikor átszállás helyre értünk, az volt a legelső, hogy a lovat ellássuk enni-innivalóval, különben hogy bírta volna erővel a felszerelés cipelését?

Gondunk is lett belőle, mert Kárpáthy Gyula századparancsnok nem jól lovagolt, és a nyereg-

kápa minden lónak feltörte a hátát, és ezért sorra cserélte a kordé-századhoz beosztott lovakat. A mi lovunknak Kondor volt a neve, fehérszörű, 8 éves ló volt. A hadnagy úr a Kondort le akarta cserélni egy lesoványodott lóért. Én meg nem adtam oda! Megmondtam neki, hogy mi egész úton addig nem ettünk, amíg elébb a lovunknak nem teremtettünk, de az egész úton ám! Erre a hadnagyúr szárazon megborotváltatta az arcom, amitől egy hétig égett. Sajnos a végén mégis ő lett az erősebb, de mi a háttaslovat is meggyógyítottuk. Addig borogattuk a sebet szénapelyvával, amíg meggyógyult. A háttaslovat pedig átforgattuk komótra. A Kondor pedig – mondja huncutul csillógó szemmel – mindennap ledobta a hadnagy urat, amiért a tiszt urak bizony heccelték. Mi, miután a beteg lovat meggyógyítottuk, azt javasoltuk, hogy a nyergét cserélje könnyebbre. Így azután visszament a csere, és Kondor megint velünk volt.

Az élelmiszer megszerzésben is leleményesek voltak

– Mi értettünk a méhekhez is. Üvegekbe annyi mézet sikerült összegyűjtenünk, hogy még az első vonalban is tartott. 32 rubelért vettünk egy szép, tarka kecskét, és a tejét összekevertük a feketekávé adagunkkal, tettünk hozzá egy kis mézet, s ez megtartott minket jó erőben. A kecskét a kordé után kötöttük, s velünk jött az első vonalba is. A lovász együtt etette a lóval.

Muníciónal hogy voltak ellátva?

– Már az első időkben is csak jegyre kaptunk töltenyt. Ki volt ugyan adva egy bizonyos mennyiség, de azzal mindig el kellett számolni, ki és mire lőtte el. Előfordult, hogy amikor lőszert kértünk, a századparancsnokunk azt üzenté vissza: „Nem tudják, hogy jegyre kell lődözni a nehézpuskával?”

Félt-e?

– Az első tűzkeresztség után már nem félttem. Mindig az éberség, a figyelmesség a legfontosabb, hogy megmentsük az életünket, meg hát a Gondviselő.

Sztárok és együttműködések

A sztárok szívesen készítenek dalokat más sztárok közreműködésével, sőt ez szinte már kötelező is. Az alábbiakban kiemelünk néhány olyan előadót, aki nemrég új, közreműködések által létrejött dalokkal rukkolt ki.

A kilencvenes éveket idézik meg

Bruno Mars nemrég jelentette meg Finesse című dalának remixét, de máris megérkezett a dal videoklipje is, amelyben az újoncnak számító Cardi B is megjelenik. A videó a kilencvenes éveket idézi meg, így mondhatni, hogy Bruno Mars és Cardi B a kilencvenes évek szellemében indították az új évet. A klipben megjelennek az adott évtizedre jellemző hajviseletek, öltözékek és minden más, ami ezekhez kapcsolható. Bruno Mars persze ezúttal sem csak énekel, koreográfiával is készült. A két előadó együttműködése meglepetésszerűen hatott. Nem igazán lehetett számítani a közös produkcióra elvégre a dal és a klip megjelenését egyikük sem hangoztatta túlzottan. Azután kiderült, hogy márpedig Bruno Mars és Cardi B régóta tervezgette az együttműködést és a közös dalt. Mostanra érezték elérkezettnek az időt, hogy a terveiket megvalósítsák. Cardi B egyébként újdonsült, feltörekvő rappernek számít és végtelenül büszke arra, hogy viszonylag rövid időn belül sikerült beindítania zenei karrierjét. Sőt, ismert előadókkal is együtt dolgozhatott. Nicki Minaj, G-Eazy, French Montana, A\$AP Rocky és Offset után Bruno Marssal is társulhatott.

Filmhez készítették dalt

Az egykori One Direction egyik tagja, Liam Payne nemrég beharangozta, hogy valamire készül. Történetesen arra, hogy Rita Orával hozzon létre egy közös dalt, amely a február elején bemutatásra kerülő, A szabadság ötven árnyalata, illetve Fifty Shades Freed című filmben csendül majd fel. A dal a For You címet kapta és nemrég meg is jelent. A szabadság ötven árnyalata valójában a Jamie Dornan és Dakota Johnson főszereplésével készült A sötét ötven árnyalata, azaz Fifty Shades of Grey trilógia harmadik, befejező része. A filmekhez az alapot E.L. James regényei adták, az első film 2015-ben, a második, A sötét ötven árnyalata, azaz a Fifty Shades Darker pedig tavaly jelent meg. Az első részhez kapcsolódóan egyebek közt a The Weeknd az Earned It című dalt készítette el, Sia a Salted Wound-ot, a legismertebb mégis Ellie Gouldin Love Me Like You Do című dala lett, amely sokáig uralta a top listákat. A második részhez Taylor Swift alkotta meg egy másik egykori One Direction taggal, Zaynnel az I Don't Wanna Live Forever című zeneszámot, Halsey pedig a Not Afraid Anymore című dalt mutatta be. A harmadik rész zenéjéhez és a filmekhez kapcsolódóan érdekesség, hogy maga Rita Ora is szerepel a filmtrilógiában, Mia Grey-t, a főszereplő Christian Grey húgát játssza. Liam Payne egyébként Quával is együttműködött, nemrég nyilvánosságra hozták a Strip That Down című dalt, amelynek megírásában Ed Sheeran és Steve Mac is segédkezett. Liam Payne debütáló szólóalbumának megjelenése bármikor esedékes.

A visszatérésre készül

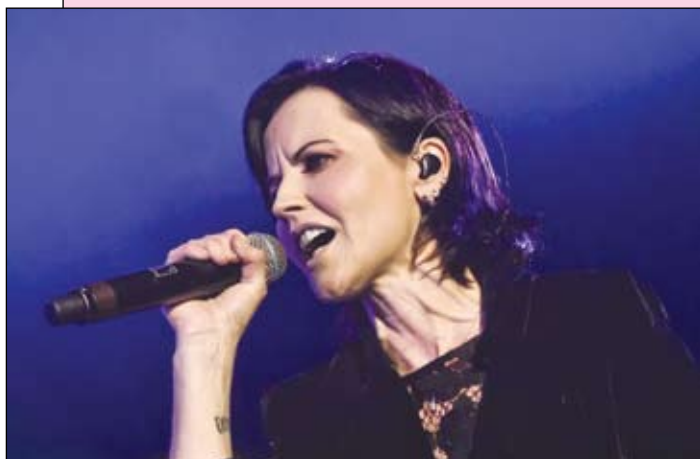
Iggy Azalea már jó ideje a visszatérésére készül. Az ausztrál rapsztár az elmúlt időszakban kiadta a Team, a Mo Bounce és a Switch című felvételeit, utóbbin Anitta is közreműködött. Iggy nemrég ismét meglepte a rajongóit: Zedd-del készítették egy közös dalt Boom Boom címmel. Érdekesség, hogy a Boom Boom is egy filmtrilógia lezáró epizódjában kapott helyet, a Pitch Perfect, azaz Tökéletes hang harmadik részében hallható. Iggy Azalea egyébként 2014-ben adta ki első, debütáló stúdióalbumát The New Classic címmel és azóta nem jelent meg lemeze. Idén várhatóan megjelenik mások albuma Surviving the Summer címmel.

Ashley Benson újdonsága

Ashley Benson amerikai színésznő, a *Pretty Little Liars* (PLL), illetve a *Hazug csajok társasága* sorozat által vált híressé, amelyben Hanna Marint alakítja. Ezenkívül más filmekben és sorozatokban is láthattuk. Selena Gomezzel és Vanessa Hudgenssel szerepelt a *Spring Breakers – Csajok szabadon* című filmben, valamint ő volt Mia Torcolletti az *Eastwicki boszorkák* című sorozatban. Nemrég viszont Ashley valami egészen máshoz fogott, amivel igencsak meglepte a rajongóit. A zenéhez fordult és az alteregója nevében, azaz Cindy Ultraként nyilvánosságra hozta első dalát *Stars Go Out* címmel. Erről annyit tudni, hogy egy készülő filmhez kapcsolódik. Ashleyt egyébként gyerekkora óta érdekli az éneklés és a táncolás. Kislányként musicalekben is szerepelt.

Elhunyt Dolores O’Riordan

Azenevilág számára gyászosan indult az idei év. Január 15-én 46 éves korában váratlanul elhunyt Dolores O’Riordan, az írországi The Cranberries énekes. Az együttest The Cranberry Saw Us néven Mike Hogan basszusgitáros és Noel Hogan gitáros alapította 1989-ben. Fergal Lawler dobosként, Niall Quinn pedig énekesként csatlakozott hozzájuk. A következő évben énekes nélkül maradtak, ekkor hirdetés útján találtak Dolores O’Riordanira, a nevüket pedig The Cranberries-re változtatták. Első lemezüket *Everybody Else Is Doing It, So Why Can't We?* címmel 1993-ban adták ki. Erről máris kiemelkedett a *Linger* című dal. A világhírnevet a következő albumukon megjelent *Zombie* című dal hozta meg számukra. Az együttes 2004 és 2008 között szünetelt a működéssel, majd ismét összeálltak. Megalakulásuk óta hét albumot adtak ki, a legutóbbit tavaly *Something Else* címmel, ez három új dal és némely korábbi dalok akusztikus verzióit tartalmazza. Dolores az elmúlt években mentális problémákkal küszködött és erős hátfájásra panaszkodott, ami miatt a tavalyi turnéjukat lemondták.

Elkezdődött a Dal

A Duna Televízióban elkezdődött a Dal. Ennek a válogatónak a végeredménye adja meg azt a bizonyos dalt, amely versenyezhet az idei Eurovíziós Dalfesztiválon. A válogató szombaton, majd pedig február 3-án folytatódik. Ezután tizennyolcan kerülnek a két elődöntőbe, amelyekre február 10-én és 17-én kerül sor, végül pedig nyolcan jutnak a február 24-i döntőbe. A zsűrit Frenreisz Károly, az LGT és a Skorpió zenekarok alapító tagja, Both Miklós zeneszerző, népzene-gyűjtő, Schell Judit színművésznő, valamint Mező Misi, a Magna Cum Laude énekes-gitárosa alkotja. A közönség, ötödik zsűritagként, ezúttal is pontozhatja a dalokat és szavazhat kedvencére. A Dal műsorvezetői Rátonyi Kriszta és Fehérvári Gábor Alfréd, azaz Freddie, a kulisszák mögött Pflum Orsolya és Forró Bence beszélgetnek az előadókkal, Csorba Lóci, a Lóci játszik frontembere pedig online felületeken tartja a kapcsolatot a közönséggel. Az előző évekhez hasonlóan ismét sor kerül a részvevő dalok akusztikus verzióinak versenyére is. Az idei Eurovíziós Dalfesztivált Portugália fővárosában, Lisszabonban rendezik meg.

Csak a felkérésre vár

Hatalmas megtiszteltetésnek és óriási lehetőségnek számít az, ha valakit felkérik arra, hogy egy James Bond-filmhez készítsen zenét. Legutóbb például a 2015-ben kijött *James Bond – Spectre* című filmhez Sam Smith és Jimmy Napes, *Writings on the Wall* című dala megkapta a Golden Globe és az Oscar-díjat is. Nem csoda, hogy erre a sikerre sokan áhítoznak, például Ed Sheeran is. Napjaink egyik legmenőbb zenésze egy műsorban nyíltan bevallotta, hogy szeret felkészült lenni, a biztonság kedvéért már három évvel ezelőtt írt egy dalt, amelyet szívesen adna egy James Bond-filmhez, csak a felkérésre vár. Ed Sheeran kitért arra is, hogy a közelmúltban Eminemmel készített egy közös dalt. Eminemet az egyik zenei hősének tekinti és amikor összeálltak, már megvolt benne a dal ötlete, hiszen korábban is eljátszott azzal, hogy mi lenne, ha egyszer együtt dolgoznának, milyen dallal jönne elő. Ed elmondása szerint ugyanez igaz a James Bond-féle dalra is, és ha valaki felkérné, hogy írjon dalt a filmhez, abban a percben odaadná neki.

Jelige: „Saci”

Kedves Bizalmas sorok!

13 éves fiú vagyok, és egy nagy gondom van. A tanév kezdete óta az osztályom mintha megváltozott volna. Nem egyszer megtörtént, hogy szünetekben minden előzmény nélkül valaki közülük odajött hozzám, megütötte a vállamat, meglökött, és egyszerre csak a többiek is bekapcsolódtak a dologba, körülvésznak, heccelnek, elveszik a cuccaimat, cicáznak velem, és ilyenkor egész nap piszkálódnak, nem hagynak békén. Szóltam az oszínak, aki azt mondta, hogy igazam van, ezt nem szabad, hogy csinálják, és kérjenek tőlem bocsánatot. Ezt meg is tették, de biztos, hogy nem voltak őszinték, mert ez már többször is megisméltódott. Tudom, hogy nem kellene barátkoznom velük, de az osztálytársaim! Nagyon lehangoló, hogy ebben a gonosz játékban a lányok is részt vesznek, sőt ők azok, akik újabban kezdik a heccelést. Mit tegyek, hogy békén hagyjanak?

Válasz:

Kedves Saci!

Úgy látszik, az agresszív viselkedés minden formája járványszerűen terjed köztünk. Nagyon is igazad van, hogy az ilyen viselkedés nem szép és nem jó dolog, és az agresszív, erőszakos viselkedés körébe tartozik. Az az igazság, hogy sok gyerekek és felnőtt sem tudja, hogy bizonyos viselkedési formák az erőszakos viselkedés csoportjába tartoznak, ezért első lépésként tudatosítani kell, hogy mi is tartozik ide. Először is tudnod kell, hogy általában az erőszakos, agresszív viselkedés 4 csoportba osztható:

1. Verbális, vagyis szóbeli agresszió: pl. a csúfolódás, a sértegetés, fenyegetés stb.

2. Fizikai vagy testi erőszak: ütés, lökdösés, tárgyak rongálása és megsemmisítése. Pl. az iskolában a padok és székek rongálása is ilyen agresszív viselkedési forma.

3. Szociális vagy társas erőszak: pl. valakinek az elkerülése, izolációja, kiközösítése stb.

4. Pszichológiai vagy lelki erőszak: a zsarolás. A fenyegető pillantások is, valamint a másik kinevezése.

Sokan azt gondolják, hogy az erőszakos magatartás főleg a fiúkra jellemző, de az élet ezt megcáfolta, mert kiderült, hogy a lányok és a fiúk egyaránt hajlamosak az erőszakos viselkedésre, csak annak formái különböznek. A fiúk hajlamosabbak a testi, fizikai erőszakra, míg a lányoknál gyakoribb a többi agresszív viselkedési forma, a megalázás, a pletykák terjesztése, a csoportból való kiközösítés. Valójában mindkét nemnél minden erőszakos viselkedési forma jelentkezik.

Hogy konkrétan mit is tehetnél? Először is, ne hallgass! Ne hallgass el a tanáraid, az osztálytársaid, a szüleid előtt, hogy a társaid bántalmaznak. Fordulj az iskola pedagógusához, pszichológusához, beszélj meg velük a gondjaidat. Ezzel a problémával osztály- és iskolai szinten is foglalkozni kell. Nektek, fiataloknak, meg kell tanulnotok vezetni a felgyülemlett energiát, feszültséget, amit az iskolai bezártság, a kevés mozgás, de a kortársak nyomása is okozhat.

Erőszakos viselkedést válthat ki az iskolai, tanulási kudarc is. Ezt kell levezetnetek, méghozzá társadalmilag elfogadott módon: sportolással, jól megszervezett szabadidős programokkal, sőt ez megtörténhet a képzeletünkben is: pl. amikor olyan történeteket írtok, ahol kiélhetitek az ilyen hajlamot, hogy ne egyik személyről a másira vigyétek az agressziót és így tomboljátok ki magatokat, mert a te estedben, az osztálytársaidnál ilyen „tombolás”-ról lehet szó. Az osztály kereteiben folytatott műhelymunkák folyamán kiderül majd, miért van szükségük arra, hogy valakire rászálljanak, és az is kiderül, milyen módon lehet az adott, felszínre került kielégítetlen szükségleteket kielégíteni úgy, hogy ne kelljen másokat bántalmazni, megalázni. Szóval, ne hagyj annyiban a dolgot!

Jelige: „Zim-Zum”

Kedves Bizi!

Nyolcadikos lány vagyok. Régóta vagyok a Jó Pajtás rendszeres olvasója, és nemrégiben a padlásunkon egy ládában rátaláltam egy nagy halom régi számra. Érdekes volt belelapozni és látni, hogy régen mivel foglalkoztak az ilyen korúak, mint én. Érdekes volt az is, hogy az újságban rábukkantam az egyik kedvenc tanáromra, persze általános iskolás korából. De nem erről akartam írni! Nekem is van gondom. Persze, a fiúkkal kapcsolatos. Pontosabban az én viselkedéssel van gond, amikor valakivel szembe kerülök. Nemrégiben találkoztam az-za a fiúval, aki már jó ideje tetszik. Ahelyett, hogy jót beszélgettünk volna, én mindenfélet összehordtam neki, és megbántottam. Nagyon kegyetlen voltam. A barátnóm utána azt mondta, hogy nem kellett volna így viselkednem vele, mert igazából tetszettem neki. Most szégyellem magam, és nagy ívben elkerülöm. Az igazi gond az, hogy ilyet már nem először csináltam. Kérlek, segíts!

Válasz:

Kedves Zim-Zum! Nem jött el még a világ vége! Sajnos megtörténik, hogy zavarunkban, félelmünkben olyan dolgokat mondunk vagy teszünk, amit nem gondoltunk igazából, és nem is terveztük. Mintha önkéntelenül tesztelnéd azo-

kat a szegény fiúkat: aki kibírja a tortúrát, mint a mesében, megoldja a három feladatot, elnyeri a mesébéli királykisasszony kezét! Mivel manapság kevés mesébéli királyfi sétál a környéken, jó lenne, ha nem tesztelnéd őket. Inkább próbálj meg az első találkozáskor hallgatni és mosolyogni. Mielőtt válaszolnál, számolj tízig, és csak utána szólalj meg. Bújtasd el a házsártos királykisasszonyt a kedves, mosolygós fiatal lány álarcá mögé. A kedves, mosolygós lányokkal jobban kijönnek a mai fiúk. Különben ha valakit megbántottunk és ki akarjuk köszörülni a csorbát, legjobb bocsánatkéréssel kezdeni a dolgot. Nem szégyen beismerni, hogy tévedtünk. Ha továbbra is tetszik a fiú, próbálj meg bocsánatot kérni tőle, és próbáld elmondani neki, hogy nem úgy gondoltad a dolgokat, és valójában jobban megszeretnéd ismerni. A többi pedig a fiútól függ. De mindenképpen jól jársz, mert megtanultál magadról valami újat, kipróbáltad a bocsánatkérést, és egy új viselkedési formát is kipróbáltál, amire az életben még nagy szükséged lesz.

Jelige: „Sussy”

Kedves Bizi! Ötödikes lány vagyok, és most fedeztem fel, hogy milyen jó tanácsok vannak a Bizalmas sorokban. Mivel nekem is van egy nagy problémám, a barátnóm rábeszélésére írtam neked. Nagyon szeretek egy fiút. A gondom, hogy ő most nyolcadikos. Nem tudom, hogyan mondjam meg neki, hogy szeretem. Jön a Valentin-nap, küldök neki lapot. Tudom, hogy ilyenkor sok lapot szokott kapni a lányoktól. Arra is gondoltam, hogy mivel apukám ismeri az övét, ezt is kihasználhatnám. Amikor az iskolában összefutunk, úgy érzem, majdnem kiugrik a szívem a szerelemtől. Amikor hazamegyek, és nem látom, elmúlik ez az érzés. Ilyenkor felteszem magamnak a kérdést, hogy szeretem-e még. Kérlek, segíts!

Válasz:

Örömmel olvasom, hogy felfedezted a Bizalmas sorokat és hogy olvasod a Jó Pajtást. Hogy csak most láttad meg a rovatot, azért van, mert most kezdenek érdekelni azok a témák, amelyekről a levelek szólnak. Ami a problémádat illeti, én a te helyedben ebben a pillanatban nem tennék semmit sem. Élvezném az iskolában jelentkező érzést, mert nemsokára más fiú iránt fogsz hasonlóan érezni. Ne tegyél semmit sem, mert ha hiszed, ha nem, most még túl nagy a korkülönbség köztetek, és biztos, hogy még ha tetszel is neki, nem fog kezdeményezni. A Valentin-napi levelezést ne hagyj ki. Keress, alkoss egyedi lapot, ami különbözni fog a többitől, és ajándékozd azoknak, akik kedvesek számodra. És ne feledkezz meg barátkozni a veled egykorúakkal, és az idősebbekkel is. Nemsokára azt fogod látni, hogy még több fiún akad meg a szemed, és irántad is jobban fognak érdeklődni a fiúk. A te időd még csak ezután jön el! Csak legyél türelmes!

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol

e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Mi lenne, ha nógatás nélkül rendet tennék a szobámban?

Tinikorában mindenkinek bőven kijut a figyelmeztetésekből. Panaszkodik is a diák eget: hiszen odahaza, az iskolában, az edzésen – szóval mindenütt igazodnia kell valamihez, valakihez. Így aztán alig várja, hogy végre-valahára felnőtté cseperedjen... És akkor kezdődik az egész előlről. Persze fordított előjellel. Akkor ő figyelmezteti naphosszat a csemetéit. Így aztán leszögezhetjük: csöppet sem kellemes, ha az embert minduntalan figyelmeztetik, és fárasztó, bizonyos esetekben szinte kínos, amikor valakit „egyfolytában figyelmeztetni kell”.

Mennyivel simábban mennének a dolgok, ha nógatás nélkül is nekiülnék a leckeírásnak, magamtól rendet tennék a szobámban, különösebb készítés és ösztönzés nélkül kipucolnám a cipőmet. Tehát szabatosan és magyaron: megtanulnám a rendet. Még pontosabban, nemcsak megtanulnám, hanem megszoknám. Mert amikor mezítláb császkálok fel-alá a lakásban, előre tudom, hogy anyu rám szól: miért nem húzol papucsot. Mint amiképp apu sem hagyja szó nélkül, ha „örökmindig” szét-hagyom a holmimat. És szinte mérget vehetek rá, este fél nyolckor megszólal a zsebemben a mobil, ha még nem értem haza. Teljesen nyilvánvaló, hogy már csak egyetlen rejtélyt kellene megoldani. Ha tudom: mit, hol, mikor, ho-

gyan, meddig, hányszor – akkor miért várom meg, hogy valamiféle kellemetlen mellézköngéjű szülői, pedagógusi szigor kényszerítsen rá a rend betartására?

Világos, hogy nem felejtettem el, nyolckor otthon a helyem. Mégis kések. Netán valakinek a tűrőhatárát akarom kipróbálni? Aligha, hiszen tisztában vagyok vele, hogy apu már kétszer ránézett az órájára. Esetleg úgy gondolom, hogy „saját magam is eldönt-

hetném, meddig maradok a barátomnál”? Nos, talán igen. Ahhoz viszont meg kellene tanulnom a rendet...! És az ördögi kör bezárul, amikor már saját akaratomból teszem azt, amit elvár tőlem a környezetem. Teszem pedig azért, mert megértettem a dolgok logikáját. Ez pedig az annyira áhított felnőtté válás egyik alapvető eleme. Kapok-e hozzá valami ráadást, tőlem függ...

Polák Imre

TESZT

Fedezd fel az erősségeid!

Néha azért szalasztjuk el a nagy lehetőségeket, mert nem bízunk eléggé önmagunkban. Csak az tudja kihasználni az adódó alkalmakat, aki tisztában van az erősségeivel. Te tudod, miben lehetnél még jobb?

1. A barátaid rendszeresen járnak hegyet mászni, és egyszer téged is elhívna túrázni. Hogy reagálsz?

- a) Nagy kihívás, de miért is ne? (1)
- b) Előbb minden részletről kifaggatom őket, utána döntök. (2)
- c) Nemet mondom, tudom, hogy csak feltartanám őket. (3)

2. Ha tanácsot kérnek tőled...

- a) ...félek, hogy nem tudok megfelelő segítséget nyújtani. (3)
- b) ...örülök a bizalomnak. (2)
- c) ...azonnal van egy okos tippem. (1)

3. Kezdődik a második félév a suliban. Mivel nyugtatod magad az első nap előtt?

- a) Most mindenkinek megmutatom, mire vagyok képes! (1)
- b) A tanárok is csak emberek, mint én. (2)
- c) Semmivel, olyan nap ez, mint a többi. (3)

4. Azokat, akik túl sokat képzelnek magukról...

- a) Eleve ellenszenvesnek találom. (2)
- b) Szerintem nem szabad komolyan venni. (1)
- c) Mindig csodálattal nézem. (3)

5. Anyukád beteg lett, és neked kell megfőzned az ebédet. Mitől félsz a legjobban?

- a) Attól, hogy odaégetem az ételt, és nem váltom be a hozzám fűzött reményeket. (3)
- b) Attól, hogy valami váratlan történik. (1)
- c) Attól, hogy rossz fűszert használok. (2)

6. Megdicsérik a szépen berendezett szobád és az ízléses díszítésed. Mire gondolsz?

- a) Biztos valami hátsó szándékuk van, azért bókolnak. (3)
- b) Egyáltalán nem találom rendkívülinek azt, amit ők igen. (2)
- c) Jó érzés, hogy észreveszik, ha valamiben jó vagyok. (1)

Értékelés:

6 és 9 pont között: Tisztában vagy az erősségeiddel és bízol önmagadban. Az új kihívásokkal magabiztosan megbirkózol, ám rögtönzéseid és hirtelen döntéseid közben hajlamos vagy kicsit túlértékelni a képességeid.

10 és 14 pont között: Pontosan tudod, miben vagy jó, és felismered a saját határaid is. Ezért képes vagy úgy kihasználni a lehetőségeket, hogy közben nem vállalsz túl sokat.

15 és 18 pont között: Nem nagyon bízol önmagadban, mert nem tudod igazán, mire elegendőek a képességeid. Próbáld ki magad gyakrabban azokban a helyzetekben, amelyek örömet szereznek neked, így megtapasztalhatod, hogy a tudás sikerre is vezethet.

Helyes testtartás, fél egészség

Fontos tudatosan odafigyelni a testtartásunkra, mivel a rossz testtartás nemcsak hátfájást okozhat, hanem felesleges fáradtságot, rossz közérzetet vált ki. A következőkre figyeljünk:

1. Ha állsz, bátran húzd ki magad, ne görnyedj! Ha erre tudatosan odafigyelsz, meg fogsz lepődni, mennyivel magasabb vagy. Görnyedt testtartással nem lehetünk jókedvűek sem.

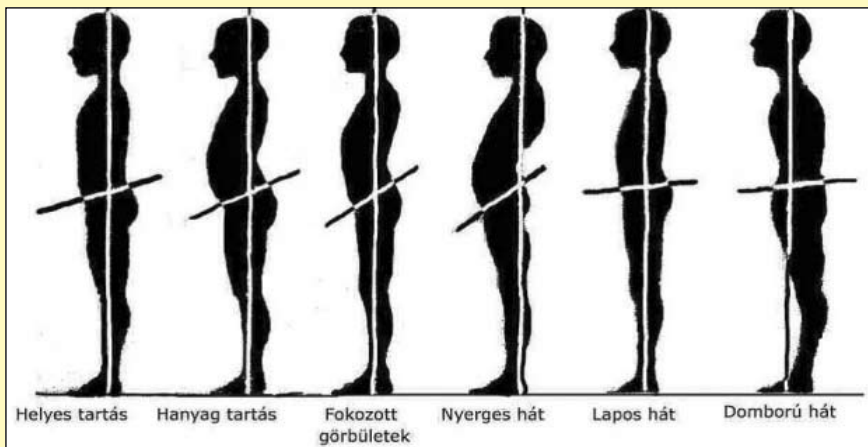
2. Ha állsz vagy sétálsz, ne dőlj egyik irányba sem, a térdeid nézzenek egyenesen előre.

3. Álló helyzetben a derekadnál egy enyhe ívnek kell lennie, hiszen a gerinc csak előlnézetből egyenes, oldalnézetből S alakú.

4. Ügyelj rá, hogy a hasad ne told ki.

5. Ha ülsz, dőlj a háttámlának, a talpad legyen a padlón, és semmiképpen se görnyedj előre, vagyis a gerincet ne vegye fel a C alakot.

6. Üljj egyenesen, fejed emeld fel, ne hajolj előre! Ha pihenni szeretnél, inkább dőlj hátra kényelmesen.

A helyes testtartás: Tartsuk vállunkat egyenesen, de leeresztve, ne feszítsük hátra. Állunkat emeljük fel egy kicsit, hogy a nyakunkkal derékszöveget zárjon be, fejünket pedig igyekezzünk úgy tartani, hogy a két fülünk a váll vona-

lába kerüljön. Lehetőleg mindig figyeljünk oda a helyes testtartásra, ha kedves az egészségünk, az erőnlétünk, a megjelenésünk, és ha nem akarunk fájó tagokkal járni.

Ideje újratölteni az ötlettárat

Beköszöntött a farsangi készülődés időszaka, ideje újratölteni az ötlettárat! Elő a régi maszkokkal, melyeket könnyen újjávarázsolhatunk. Készíthetünk újakat is, lényeg, hogy az arcunkat felismerhetetlenné tegyük. Ehhez kínálunk néhány ötletet. Ha még többet szeretnétek, irány az internet.

Mi a következő helyen kutattunk:

<http://szinesotletek.reblog.hu/letoltheto-sablonok-papiralarcokhoz-2016>

Sok szerencsét és jó szórakozást!

Fogszabályozás? Miért ne?

Fontosak a fogaid! Szükséged van rájuk az evéshez, a beszédhez, és fontos szerep jut nekik egy kellemes mosolyban, nevetésben is. A szabálytalan fogazat megnehezíti az étel megrágását, hozzájárulhat a fogínybetegséghez, és felelős lehet a beszédhibákért is. A szakértők azt is észrevették, hogy a szabálytalan fogak hátrányt jelentenek egyesek számára a társadalomban, mivel nehéz lehet nekik, hogy szabadon fejtsék ki gondolataikat, mert azt hiszik, fogaik elcsúfítják mosolyukat.

A fogászatnak azt a szakterületét, amelyik ilyen problémákkal foglalkozik, fogszabályozásnak nevezik. Ez gondoskodik a fogazat rendellenességének a kijavításáról, valamint a diagnózissal, a megelőzéssel, a helyreállító készülékek elkészítésével. Már a régi korokban is gondot jelentett az embereknek a torlódott, szabálytalan vagy kiálló fogazat, és a gyógyítási kísérletek legalább az i. e. nyolcadik századig nyúlnak vissza. Meglepően jól megtervezett korai fogszabályozók kerültek felszínre a görög és etruszk régészeti leletek között.

Napjainkban a világ legtöbb részén szakorvosok kezelik a szabálytalan fogazattal össze-

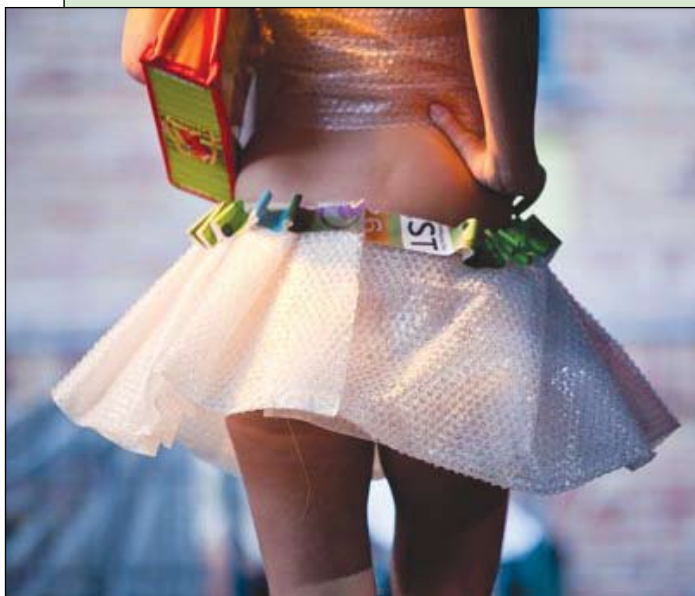
függő gondokat. Jól kell ismerniük a fogak és az állkapocs, valamint a környező izmok és a szövetek növekedését és fejlődését. A fogak körüli csontban vannak csontlebonthó sejtek, és másfajta, csontképzőnek nevezett sejtek is. A fogszabályozó által kifejtett erők hatására a nyomás helyén működésbe lépnek a csontlebonthó sejtek, és így felszívódik a csontszövet. Azokon a területeken, amelyeken húzás keletkezik, a hégaz a csontképző sejtek által létrehozott új csonttal töltődik ki. Ily módon a fogak lassacskán elmozdulnak. Nem kényelmetlen hónapokon át egy drótból, gyantából, sőt talán gumiból is készült idegen testet hordani a szájbán? Amikor a készülékeket beillesztik vagy megigazítják, kezdetben okozhatnak kényelmetlenséget, de egy idő után hozzá lehet szokni. Elméletileg bárki hozzászokhat a fogszabályozó viseléséhez. Nem minden, a gyermekeknél harapási rendellenességet vagy hibás fogzáródást jelentő helyzet marad meg felnőttkorban. A fog néhány elhelyezkedési rendellenessége önmagától megjavulhat.

Valójában a tejfogakról a maradandó fogazatra való váltás időszakában a maradó

fogak gyakran hajlamosak a száj elülső részén összetorlódni, hiszen ezek nagyobbak azoknál a fogaknál, amelyeket felváltak. A tejőrlők kihullásával azonban változás történik a fogak egymáshoz viszonyított elhelyezkedésében. A használat során, és az izomzat befolyása eredményeként a fogak maguktól szabályossá válnak. Egy fogszabályozó szakorvos bizonyára el tudja dönteni, hogy kell-e orvosi beavatkozás. A szakorvosok nem értenek egyet abban, mikor is kezeljék az ifjú betegeket. Egyesek szerint nagyon fiatal korban (4-6 évesen), mások szerint később, a pubertás kori növekedés vége felé (12-15 évesen), megint mások állásponjtja az, hogy valamikor a kettő között.

Szemetelés helyett

Akukába kerülő holmik újrahaznosítása korunk egyik legnagyobb feladata, hiszen ezzel nemcsak a felgyülemelő szemét ellen védekezünk, hanem környezetünket is védjük. Bolygónk megóvása az utóbbi időben több művész szívügyévé vált. Akadtak, akik megunt tárgyakból, és olyanok is, akik szemétből készítették műalkotásaikat. Nemrégiben a divat világában is utat tört ez a szemlélet, megjelentek a hulladékokból készült ruhák. Már kapható például az a kerékpárgumiból készült öv, amely egy biciklisfutár képzeletében született meg. Az az amerikai tervező is igazán kitétt magáért, aki kidobott mosóporos és üdítőitalos dobozokból készíti táskakreációit. Egy-egy darab elkészülését mindenesetre alapos kutatómunka előzi meg, ugyanis az alapanyagot segítőrtársaival egyenesen a kukákból gyűjti.

Oh, a csodaszép orchidea!

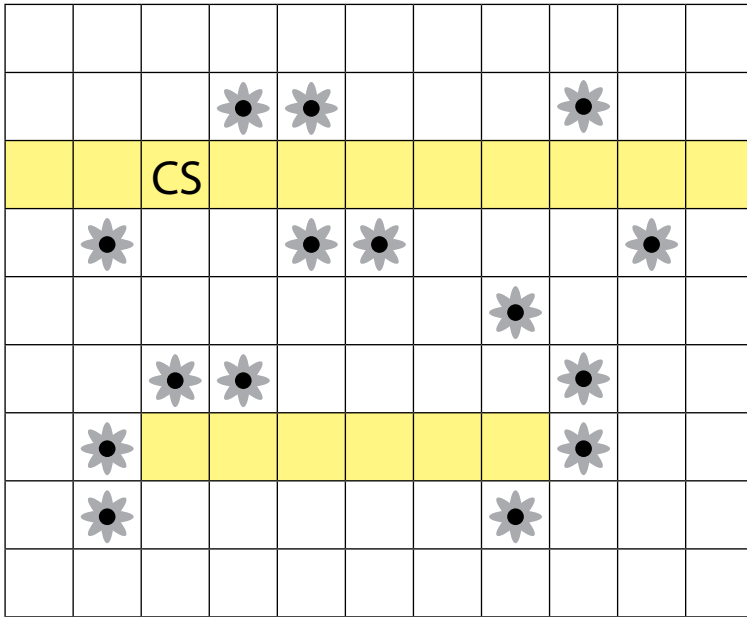

Az orchideák mindenhol elbűvölik az embereket. Ezek a növények az egzotikus szépség és színpompás ragyogás szinonimái. Nem korlátozódnak csak a trópusi vidékekre, bolygónk mérsékeltbb éghajlatú részein, például Európában is megtalálhatók.

Az orchideafajok különböző területeken megélnek, a sarkvidéki Izlandtól a szubtrópusi Görögorszáig. Európában összesen kb. 350 faj ismert. Sok trópusi fajjal szemben az európai fajok földi növények, melyek a földbe eresztik gyökerüket. A trópusokon az orchideák főként fákon gyökereznek. A mocsári orchideák csak olyan talajon nőnek, ahol a talajvíz megfelelő mennyiségű meszet tartalmaz. A tőzeges területek és a hangafüves földek egyes részei szintén otthont adnak az orchideáknak. Több mint három méter méter magasságban is lehet orchideákat találni. Ezen a magasságon virágzik a világ legkisebb orchideája. E faj virágainak átmérője öt milliméternél kisebb.

REJTVÉNY

Berakós rejtvény

– Pistike! Ne húzd a macska farkát!

...

A választ megtudod, ha az itt levő szavakat, betűhalmazokat berakod a rejtvényrácsba.

Kétbetűsek: AA, ÉG, NE, NE, OR, OR, TE, ZE.

Hárombetűsek: ARA, EIN, ETO, ÉLE, HÁG, ŐRN, PIÉ, RIO, TÉT, TÉV, VÍZ.

Négybetűsek: KÁSA, TERI.

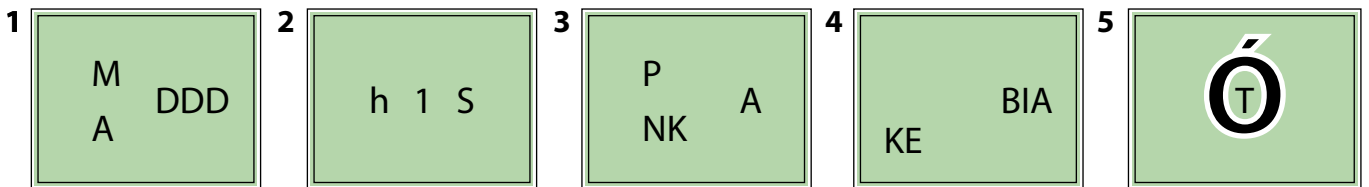
Ötbetűsek: IZOLA, LOCSOG, OKULÓ, RÁLÁT, RÁZÁR.

Hétbetűs: INGAÓRA.

Kilencbetűsek: ELAPASZTÁ, NEMSZERET, TRÉNIN-GEZ.

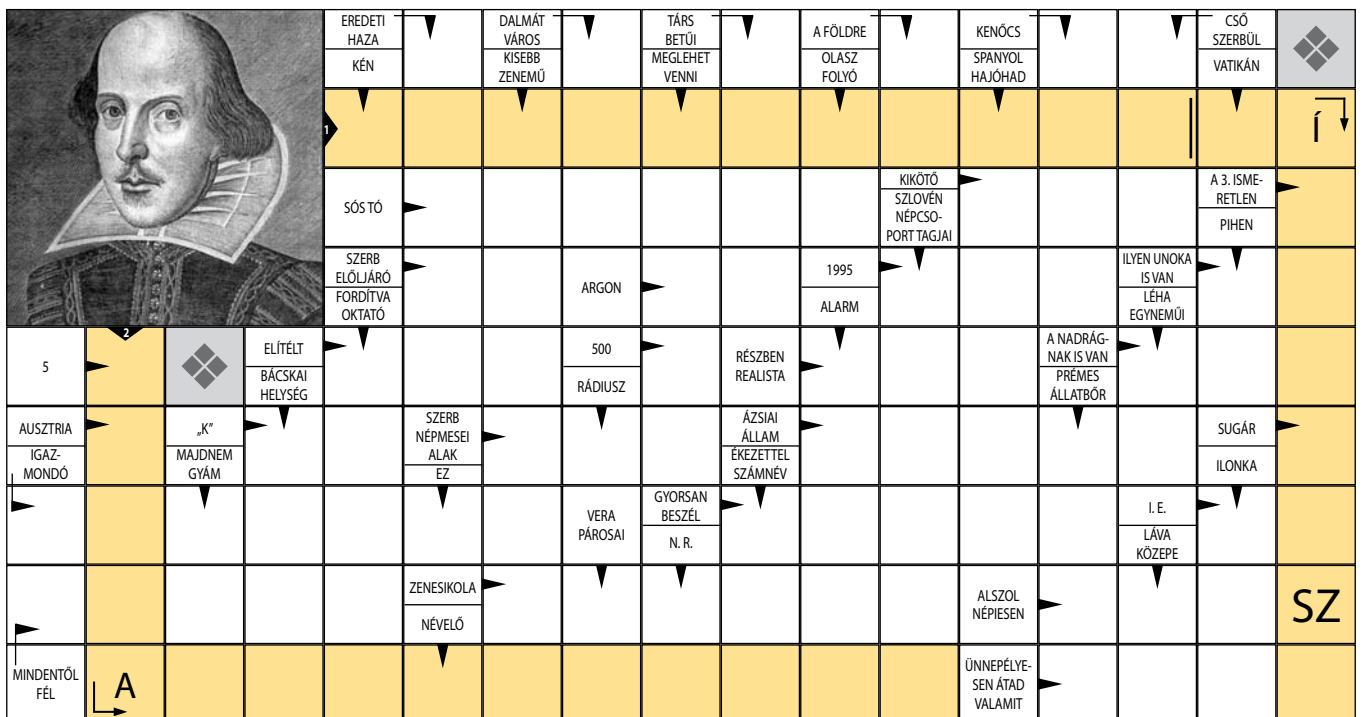
Tizenegy betűsek: TELHETETLEN, ZONGORÁZGAT.

Betűrejtvények

Skandináv rejtvény (2.)

Rejtvényünkben a világirodalom egyik legnagyobb alkotójának a nevét és egyik vígjátékának a címét találjátok meg.

skandináv rejtvény: SHAKESPEARE, VÍZKERESZT VAGY AMIT AKARTOK

Berakós rejtvény: EN CSAK TARTOM, Ő HÚZZA; betűrejtvények: 1. MARADÉK, 2. KISHEGYES, 3. PALÁNKA, 4. KELEBIA, 5. TÖBÄ;

Télűzés és tavaszvárás, vagyis: farsang

A vízkeresztől húshagyókeddig tartó időszak a farsang időszaka. A farsang hossza a húsvéthoz igazodik. A magyar népdalok gyakran panaszkodnak a farsang „rövid” voltára; a farsang rövid, vagy éppen hosszú voltára a balázsoló ének is utal:

tehat a „rossz, tiltandó szokások” közé tartozott, ennek ellenére a farsangi szokásokat a mai napig is szinte változatlan kedvvel űzik.

A farsang legfeltűnőbb vonása a jelmezes-álarcos játék, tánc. A 15. század óta szólnak az adatok a férfi–női ruhacsereéről, álarcviselésről,

A farsangi időszak az egyházi ünnepekhez igazodva hamvazószerdáig, azaz idén február 14-ig tart. Addig megannyi mulatság, koncert, fesztivál, téltemető vigasság, disznótör, és ki tudja milyen rendezvény várja a vidadni szándékozót.

szó Kodály Zoltán - Weöres Sándor

El - mú - lott a rö - vid far - sang, de mi azt nem bán - juk,
Si - ras - sák a lá - nyok itt - hon ma - ra - dá - suk,
Kik - nek a nagy mé - reg mi - att rán - cos az or - cá - juk.

Bár a táncos vigasságok, maskarázások a farsang egész ideje alatt tarthatnak, különösen vidám volt az ún. „farsang farka”, amely szombat estétől húshagyókeddig éjfélig tartott. Ma azonban a régi, húshagyókeddre eső szokások közül a legtöbbet farsangvasárnap tartják meg. Régen „farsang farkán” szinte megállás nélkül folyt a mulatság. A farsangi ünnepkör történetéről többet tudunk, mint más népszokások múltjáról. Itt ugyanis az egyházi és világi hatóságok egy véleményen voltak, sok tilalmi rendelet utal erre. A farsang rendbontással, zajos lármázással járt,

az állatalakoskodásokról. Feljegyezték, hogy 1525-ben húshagyókedden álarcosok jelentek meg a királyi udvarban, közöttük elefánt is szerepelt. II. Lajos király is jelmezesen, ördögálarcban vett részt az ünnepségeken. A 16. századtól említik Cibere és Konc, vagyis a böjti ételek és a húsételek tréfás küzdelmét is. E tréfás küzdelmet sok európai nép megszemélyesítve is előadta, Erdélyben még századunkban is említik a szalmabábkkal eljátszott tréfás viadalt.

Míg egyes európai népeknél a farsangi maskarák nagy tömegben, egyformán öltözve vonulnak fel, felénk jobban kedvelik a kisebb csoportok játékát. Napjainkig leglátványosabb alakoskodás Magyarországon a Mohácson lakó délszlávok (sokácok) csoportos, ún. busójárása. A busók fából faragott álarcokban jelennek meg. A busóálarcot eredetileg csak felnőtt, nős férfiak ölthették fel, a legények másfajta álarcot viseltek. Legkedveltebbek voltak a magyaroknál az állatalakoskodások: medve, ló, kecske és gólya alakjában párbeszédese jeleneteket is előadtak. Pl. a kecskét gazdája vásárra viszi, az alkudozás közben az állat összeesik, majd furulyaszóra fel-támad. A gólya a lányokat csipkedni próbálja, a medvét táncoltatják. Az állatalakoskodáson kí-

vül más figurák is megjelentek a farsangon. Álarcuk – szemben a fából készült busómaszkokkal – többnyire mulandó anyagból, vászomból, rongyból készült. A hagyományos figurák közé tartozik a betyár, a cigány, a menyasszony és vőlegény, kéményseprő, halál, vagy öregember és öregasszony pólyásbabával. Ilyenkor kerülhet színre a tréfás halottas játék vagy lakodalmi játékok is.

Parádon például így mesélték el a régi farsangot: „Farsang három napja. Hát az úgy volt szokásban farsangkor, hogy három napot táncoltak egyfolytában. A fiatalok az ivóba mentek, egy-egy háznál összjöttek, ahol bort mértek vagy közösen vettek italt. És a három napra így biztosítva volt a jókedv. 4-5 legény volt a főrendező, ezek voltak az első legények. Ők vállalták a rendcsinálást, és ők parancsoltak a zenészeknek. Megegett, hogy aki nem volt első legény, parancsolt egy nótát, ebből legtöbb esetben verekedés támadt. Sokszor előkerült az ütleg is, lekasztották a kocsirol a hámfát és még sorolhatnám, de nem tartom célszerűnek, mert már mikor ezt az írást olvassák, nem lesz hámfá.”

„Medvetáncoltatás, farsang a tavasz ünnepe volt. Mert jött a tavasz. Megtáncoltatták a medvét. Egy legényt betekertek szalmakötéttel, és láncon kísérték a farsang harmadik reggelén végig az utcán, táncolva bohóckodott a medve. Volt rá eset, hogy valaki meggyújtotta a szalmát. Ebből többször volt baleset. Ezzel vége volt a farsangnak, és innen már böjt volt, és tilos volt a tánc húsvétig.” (Dömötör Tekla: Néprajz mindenkinek)

Figyelmetekbe ajánljuk 2. és 20. oldalunkat is, ahol ugyancsak farsangi témákkal foglalkozunk.

Kis busók Mohácson, a híres télűző/farsangoló helyen

A farsang őshazája Olaszország. Leghíresebb fesztiválja a Velencei karnevál, melyet ősi hagyományok alapján rendeznek meg minden esztendőben

Csodaszer

Pacsmag fejfájás elleni gyógyszert kér a patikában. A gyógyszerész ad neki egy sárga tablettát. Pacsmag gyanakodva nézi:

- Mire jó ez az orvosság?
- Ez, kérem, vadonatúj csodaszer, ami minden betegségnél használ.
- Akkor most nem veszem be - jelenti ki Pacsmag. - Megvárom, míg több betegségem is lesz egyszerre.

Ravasz

A vidéki megállóban a skót odalép a buszvezetőhöz:

- Mennyiért visz be Aberdeenbe?
- Egy fontért.
- És a csomagokat?
- A csomagokért nem kell fizetni.
- Na, akkor vigye el a csomagokat! Én majd beszélök gyalog.

Büntetés

A chicagói bíróság ezer dollár bírságra ítél egy férfit, mert az fedezetlen csekket bocsátott ki.

- Megértette az ítéletet?
- Igen, bíró úr.
- Mikor fizeti ki a bírságot?
- Akár most, mindjárt. Fizethetek csekkel?

Beszélgetés

A repülőgépen egymás mellé kerül egy öreg néni és egy fiatal férfi. A néni társalgást kezdeményez, majd egy órán át mutogatja az unokái fényképét. Hirtelen észbe kap és így szól a férfinak:

- Jaj, most veszem észre, hogy eddig csak én beszéltem! Most mondjon már maga is valamit! Mi a véleménye az unokáimról?

Felszólítás

Egy adófizető állampolgár levelet kap az adóhivataltól, amelyben ez áll: „Második felszólítás. Ha két napon belül nem rendezi adótartozását, végrehajtási eljárást kezdeményezünk.”

A férfi megdöbbenve olvassa a levelet, majd azonnal rohan a hivatalba befizetni a tartozást. Az ügyintézőnek sűrű bocsánatkérések közepette magyarázza, hogy sajnos nem vette észre az első felszólítást.

- Ja - mosolyog rá az ügyintéző -, az első felszólítást sose küldjük ki, mert a második sokkal hatékonyabb.

Félreértés

- Tegnap a kedvenc vendéglőmben akartam vacsorázni, de nem lehetett, mert ott volt a végrehajtó.

- Honnan veszed ezt?
- A pincér azt mondta, hogy minden asztal le van foglalva.

Illem

A nagymama figyelmezteti az unokáját:

- Ha az ember ásít, a szája elé teszi a kezét! Mire az unokája:
- Nekem nem kell! Az én fogam biztosan nem esik ki!

Diszkóban

- Mielőtt megismertelek, Évikém, merő siva-tag volt az életem.
- Akkor biztosan azért táncolsz úgy, mint egy teve.

Világutazók

Turistacsoport érkezik az Etna tűzhányó kráteréhez. Az egyik amerikai megjegyzi:

- Éppen úgy néz ki, mint a pokol tornáca!
- Kovács úr odasúgja a feleségének:
- Látod, anyukám, ezek az amerikaiak már mindenütt jártak.

Drága dolog

- Mennyiért húzza ki a fogamat? - kérdi Padlizzán a fogorvostól.
- Ötezer dinárért.
- Ilyen sokat kér néhány perces munkáért?
- Hát, ha nagyon akarja, csinálhatom lassan is.

Tökmindegy

- Mi az abszolút mindegy?
- Hát, hogy Tiszalökhön dobnak ki a vonatból, vagy Tiszadobon löknek ki a vonatból.

Lengés

- Jaj, komám, de könnyen vagy öltözve! Nem kevés ebben a hidegben ennyi ruha?
- A ruha elég lenne, csak a hideg túl sok hozzá.

Panasz

A kutyus gazdija a következő problémával telefonál be az állatvédőkhoz:

- Halló! Állatvédők? Egy postás a fán ücsörög, és a kutyámat szidja!

Kakukk

- Ki tudná megmondani, miben különbözik a kakukk a többi madártól?

- Ez az egyetlen madár, tanár úr kérem, amelyik tudja a nevét.

Modern művészet

A modern festő kiállítása látogatóinak magyarázza az egyik képét:

- Amikor ehhez a kompozícióhoz hozzákezdtem, még nem tudtam, mi lesz belőle.

Egy érdeklődő belekérdez:

- És mikor tudja meg?

Valódi góbé

A székel családban fiú születik. A boldog apa elszalad a kocsmába, és mindenkit meghív látogatába.

- Aztán, ha jöttek, csak nyugodtan rúgjátok be a kiskaput - mondja.

- Miért, talán nincs rajta kilincs? - kérdezik a meghívottak.

- Hogyne volna! De hát csak nem jöttek üres kézzel!

Ifjú titán

- Nézd, milyen gyönyörű képet festettem!
- De hiszen ez egy tál rohadt gyümölcs!
- Hát igen, meg kell tanulnom gyorsabban festeni.

Reklamáció

A férfi bemegy az állatkereskedésbe, és porágon húzza maga mögött a jegesmedvét.

- Merre van az a szemét?
- Milyen szemét? - kérdi megszeppenve az eladónő.

- Akitől egy évvel ezelőtt tengerimalacot vettem.

Pillanatragsztó

- Mit eszel, Pistike?
- Pillanatragsztót.
- Mit?!
- Mmmmm!

Pech

Két éhező hajótörött kifog egy doboz konzervet a tengerből.

- Ez aztán pech - nézegeti az egyik doboz címkéjét.

- Miért, mi van benne?
- Étvágygerjesztő.

FOGAS KÉRDÉS

Mióta létezik vízvezeték?

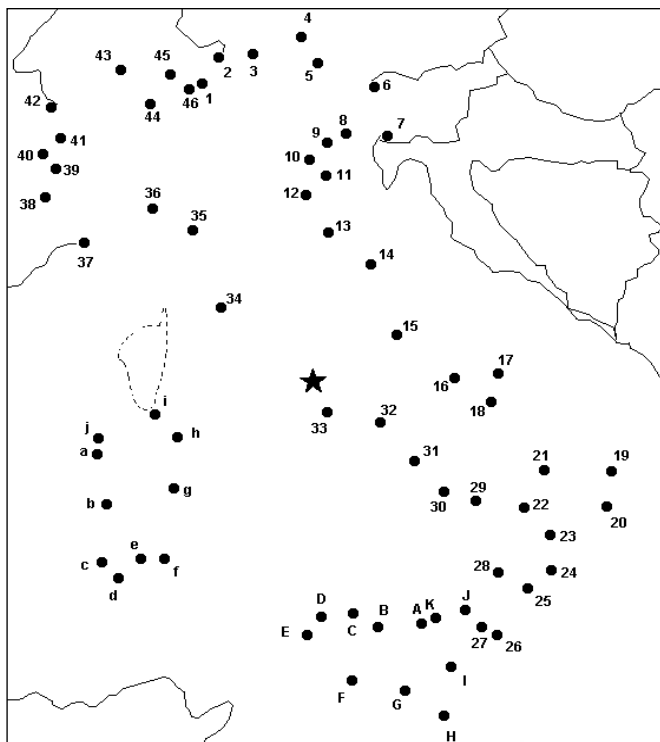
Csak a falon levő csapot kell kinyitni, és máris folyik a víz. Ez a legújabb kor találmánya! Vagy... mégsem?

Az ókori rómaiak legfontosabb szórakozásai között a fürdés is ott volt: nemcsak tisztálkodást jelentett, mint manapság, hanem a fürdés pihenés, baráti találkozó, szellemi kikapcsolódás, művelődés kérdése volt. A friss vizet dombok, hegyek forrásaiból vezették, néha sok-sok kilométeren át a városokig. Minden valamirevaló helységnek volt vízvezetéke, fürdője, kútja. A budapesti Aquincum vízvezetékének maradványai nagyszerűen látszanak a Szentendrei út mentén. Egy rövid szakaszon még a rég beomlott boltíveket is újjáépít-

tették, hogy pontosabb képünk lehessen az egész vezetékről. Mátyás király budai (és visegrádi) palotáinak berendezéséről csodálatos dolgokat olvashatunk az egykori leírásokban. Friss ivóvizet nyújtó kút a Várhegyen is volt, hollós címerű királyunk egyenest a budapesti Szabadság-hegy oldalából vezette a forrásvizet. A berendezés, a kút és a palota szinte nyomtalanul eltűnt az évszázadok sokféle pusztításai között, ám jó három évtizeddel ezelőtt egy építkezés során különös leletre bukkantak: cső maradványait találták a föld alatt, a Szabadság-hegy lejtőjén. A régészek az írott emlékek segítségével igazolták: Mátyás vízvezetékének egy darabjáról van szó.

2003 tavaszán bukkantak rá a római kori vízvezetékre Szombathely közelében. Feltételezések szerint a 28 kilométeres, 40 cm vastag falú csatorna napi 345 ezer liter ivóvizet volt képes szállítani Savaria, azaz a mai Szombathely lakosságának

Kösd össze a számokat megfelelő sorrendben! Ráírsz az országra, aminek a körvonalait épp megrajzoltad?

GONDOLKOZZUNK!

Ki tart halat?

Van 5 ház, mindegyik más színű. Minden házban egy más-más nemzetiségű személy lakik. Minden háztulajdonos másféle italt részesít előnyben, másféle márkájú cigarettát szív és másféle állatot tart.

Tudjuk továbbá, hogy:

1. A piros házban az angol lakik.
2. A svédnek kutyája van.
3. A dán a teát szereti.
4. A zöld színű ház közvetlenül balra van a fehértől.
5. A zöld ház lakója kávékat szeret inni.
6. Aki Pall Mallt szív, az madarakat tart.

7. A sárga színű ház lakója Dunhillt szív.

8. A középső ház lakója tejet szeret inni.

9. Az első házban a norvég lakik.

10. A Blends-t szívó a macskatulajdonos mellett lakik.

11. Aki lovakat tart, az a Dunhillt szívó mellett lakik.

12. Aki Blue Masters-t szív, az sört szeret inni.

13. A német Princes-t szív.

14. A norvég a kék ház mellett lakik.

15. Aki a Blends-t szívja, annak egyik szomszédja a vizet szereti legjobban.

Kérdés: ki tart halat?

(Megoldás: a német)

Érdekes kérdések, találó válaszok

Van-e kolbászfa?

Igen, van. Afrika őserdeiben él. Igen nagy termetű, a termése 50–80 cm, hosszú kolbászhoz hasonló, ezért nevezik kolbász-fának.

Mik a galériaerdők?

A szavannák folyóinak partján található keskeny erdőszegélyeket nevezik galériaerdőknek.

Miből készül a természetes fészke?

Megrágott földből vagy fából. A természetgyógyászok nyálával összekevert anyag a levegőn megszilárdul, s olyan keménnyé válik, hogy csak baltával lehet szétverni. Régen az elhagyott természetbolygokat rézolvastó kemencéknek használták.

Mennyi levegőre van szüksége a lónak?

A ló pihenőben percenként 40–50 litert szív be, illetve fúj ki, munka közben viszont 300–400 litert.

Sok-e az édesvíz a Földön?

Nem, mert csupán az össz vízmennyiség 2 százaléka az édesvíz (98 százalék tengervíz). Ennek az édesvíznek is 96 százaléka jéggá válik, és csupán 4 százaléka a folyók, tavak vize, a talajvíz és a légkörben lévő víz. Tehát nagyon meg kell becsülnünk édesvizeinket, mert nagyon kevés van belőlük.

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Bal lábbal kelt fel

Arra az emberre mondjuk, aki feltűnően haragos, veszekedős. Az ősi hiedelem, a primitív szemlélet a bal kéz sutaságában valami természetfeletti rosszat sejt, mert nem tudja ennek a jelenségnek az okát megadni: a jobb kezünk csak azért ügyesebb, mert a testünk jobb felének izomzatát mozgató bal agyféltekénknek vezető szerepe van a csupán a balkezeseknél kifejtettebb jobb agyféltekével szemben. Ezt a „titokzatos rossz” jelleget aztán átvitték a bal lábra is.

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Ide 1. számunk nyereménykérdésére lapzártakor még vártuk a válaszokat, melyet január 25-éig küldhettek be. Az 1. szám eredményhirdetése 3. számunkban következik.

Így máris a következő kérdést tesszük fel, melynek eredményhirdetése a negyedik számban esedékes. Újabb feladványunk a következő: a négy nyaklánc medálja megegyezik, de mégis mi látható rajta? Felismered-e a motívumot?

Kíváncsian várjuk megfjtéseket! Egy szerencsés válaszadó ezúttal is könyvjutalomban részesül. A választ küldjétek el mielőbb címünkre, legkésőbb **2018. február 1-éig!** Levélcímünk változatlan: **Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad, e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs**

Kérjük, a nevetek mellett tüntessétek fel iskolátok nevét, az osztályt és a lakcímet is. Köszönjük!

Fényünnep Tóthfaluban

Néhány nappal karácsony előtt Tóthfaluban a posta előtti téren közösen ünnepelték meg a Fény győzelmét a sötétség fölött. Fölleptek a helyi Virgonc gyermektáncsoport tagjai, a helybeli iskolások, továbbá Szél Atilla énekes katonadalokkal, énekkel, a Testvériség Művelődési Társaság Martonosról karácsonyi dalokkal, énekkel, regösök Gombosról, diákok Pécsről. Ezenkívül megtartották a **Cso-daszarvas rajzpályázat díjkiosztó galáját is.**

A Fényünnep résztvevőit igazán gazdagon megvendégelték a tóthfalusiak. Ki-ki ízlése szerint választhatott forralt bor, tea, és zsíros deszka (zsíros kenyér hagymával, sóval, piros paprikával) közül, csupán az volt az ára, hogy mindenki magával vigyen egy vagy több darab fát a máglyára, bögrét a forralt bornak, vagy a teának.

A rendhagyó rendezvényt a Szabó Dénes Egyesület, a Rákóczi Szövetség, a Fehér Akác ME és a Hagyományok Háza közösen szervezte.

A felvételen a képzőművészeti pályázat két díjazottja, **Somogyi Dóra** (6. osztály) és **Nikolics Blanka** (8. osztály) látható, mindketten a szabadkai EmArt Műhely növendékei.

CÍMOLDALI KÉPÜNKHÖZ

Mia kakasa Japánban (is) sikert aratott

A szabadkai EmArt Műhely növendékei számos nemzetközi képzőművészeti pályázaton vesznek részt, így a távoli Japánban is már sokszor szerencsét próbáltak. A tavaly 24. alkalommal meghirdetett nemzetközi rajzpályázaton a műhely tehetséges növendéke, **Bencun Mia** bronz minősítésű oklevélben részesült. Alkotása – a címdalunkon pózoló kakas – bekerült a pályázat impozáns katalógusába is.

Érdekes, hogy az oklevelet bekeretezve küldték el a nyertesnek.

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Maticе srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság
Autonóm
Tartomány

Magyar
Nemzeti
Tanács

Vajdasági magyar
gyermeklap

- Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaiipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ A kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna**
- Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter** ■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Farkas Ilona, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda**
- Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószám: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak beföldi kézbesítéssel)
- Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken
- Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs